

Taxa postală
plătita în num.
No. 30523/1934

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj, Str.
Baron L. Fog

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 6,
félévre 12, egészévre 20 dollár. —
Hirdetések díjszabás szerint. — Az
„UJ KELET” a transilvaniai és
bánáti zsidóság egyetlen napilap-
ja. Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓ NAPILAP

**Director-Főszek-
rektor: Dr. Mar-
ton Ernő, B.E.**

Ára 5 lej

Director responsabil-Felelős szerkesztő:
Jámbor Ferenc. Administratív-
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprietar-
tulajdonos: Fraternitas S. A. R.
de Editură. Registrul publicatunilor
periodice No. 48. Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.

Szerda, szeptember 13.
1939—5699. Elul 28.
XXII. évfolyam, 207. szám.

A lengyel ellenállás meg- törte Varsónál a német offenzívát

A Visztula mentén további előnyomulást végeztek a német csapatok és elfoglalták Pozent

Hosszas harcok várhatók a Siegfried-vonal előtt

VARSO, szeptember 12. (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelenti, a lengyel főváros védőrsége hétfőn visszaverte a német támadásokat, amelyek az északnyugaton fekvő Marymont külvárosi negyed ellen és délnyugaton a Grojec felé vezető útvonal ellen irányultak. Varsó védőrségének és lakosságának hősiességét a német támadás után következő hajtották, úgyhogy a német offenzíva teljesen megtört. A nehéz tüzérségi ütegeket nélkülöző német csapatok ezt a hiányt bombavető repülőgépekkel igyekeztek pótolni és a német repülők ez alkalommal tizenkét egymás után következő támadást hajtottak végre a lengyel főváros ellen. Varsó egész lakossága részt vett a lengyel főváros védelmében. A városi munkások zászlóaljai az első védelmi vonalban küzdenek a leghősiesebb ellenállást tanúsítva. Az asszonyok és a kisgyermekes családok a hátrébb húzódtak, a férfiak pedig a harcok helyszínére mentek. A város szívében a légvédelmi osztagok állandóan részen állanak, hogy elhárítsák a gyújtóbombák által keletkezett tüzeket és megtisztítsák a talajt a mérges gázaktól. Több ezer önkéntes, tizennyolctól husz évesig, vesz részt a lengyel főváros elkeseredett védelmében.

A Marymont külvárosi negyedben elfogott német katonákat a védőrség parancsnoksága elé vitték és kihallgatták őket. A foglyoknál több nemzeti szocialista sajtóorgániumot találtak. Ezek az újságok hasábjainon egészen elferdítve hozzák az eseményeket és a szövegek nem azonosak a Berlinben megjelent szövegekkel. Ugy vélik, hogy a nemzeti szocialista lapokat két kiadásban készítették el és a második kiadás az, amelyet a fronton harcoló német katonák részére eljuttatnak. A Varsó elfoglalásáról kiadott híradások — folytatja jelentését a Havas — a német hadsereg sorából is áldozatokat követeltek, úgyhogy egy tiszt csoport abban a hiszemben, hogy Varsót elfoglalták, mit sem sejtve, belépett a város külső negyedébe, hogy ott jelentést tegyen a megszálló csapatok parancsnokának. A tisztet, akik gépkocsin hajtottak be a külvárosba, a lengyel védőrség foglyul ejtette.

A német rádió is beismeri, hogy vissza- húzódtak Varsóból a német csapatok

Varsó, szeptember 12. (Rador.) A Pat távirati iroda jelenti: Három nap óta elkeseredett küzdelem folyik Varsó körül. A fővárost teljesen körülvették a frissen beszállított lövészárkok és Varsó lakossága tovább buzdulogtatja a lövészárkok ásását. Tegnap a német csapatok északnyugatról erős támadást intéztek a külvárosok ellen. Ugyilátszik a kellő számú nehézbánc hiánya miatt az ellenség repülőket használ, főleg Varsó bombázására. A repülőgépek tegnap tizenkétszer bombázták Varsót, de az összes német támadásokat visszaverték.

Varsó, szeptember 12. (Rador.) A Pat távirati iroda jelenti: A lengyel főváros tovább védekezik a felsőbbrendű erő képviselői ellenség elkeseredett koncentrikus támadásai ellen. A védelemben a polgári lakosság is részt vesz és nagyszerű hősiesség példaképét mutatja. A német repülők minden támadása alkalmával valószínűleg bombavető hullat a város központjára. Az a német rádió által közölt hír, hogy a német csapatok Varsóból stratégiai célokból vonultak vissza, nagy derűtséget keltett.

**Egy nap alatt hatszor bombázták
Lemberget a német repülők**

Varsó, szeptember 12. (Rador.) A lengyel főhadiszállás hétfőn a következő jelentést adta ki: A németek ismét flagráns módon megsértették a genfi rádióegyezményt. Utánozták ugyanis a varsói rádióállomás hívó jelét és miután egy Chopin koncertet közvetítettek, számos hamis hírt adtak le a varsói helyzetről. A varsói rá-

dióállomás — mondja a közlemény — normális módon működik.

Lemberg városa vasárnap hat egymás után következő bombázást szenvedett, számos bomba esett a Zniemie munkásnegyvedre, ahol több halottja és súlyos sebesültje volt a bombázásnak. A varsói-lembergi vonat utasai, akik Varsó kiürítésekor utaztak el, elmondották, hogy utközben nagyon sokszor meg kell állítani a vonatot és a mezőre kellett menekülni a német repülők bombái elől.

A németek hadiszákmányai

Berlin, szeptember 12. (Rador.) DNB: A legfőbb német hadvezetőség közli: A Visztula nyugati partján a harc befejezéséhez közeledik. A délen működő csapatok igen gyorsan nyomulnak előre a San felé és azon túl. Az alpesi csapatok Przemysitől délre elérték Chyrowot. Az ellenség leteszi fegyverét a Zvorlen-Radom körzetben és a Lysagora hegylánc mentén. A németek itt legalább négy lengyel divízió felszerelését fogják zsákmányul ejteni. A foglyok száma még nem becsülhető fel. A harcokocsik több nehézágyut, köztük négy 210 mm-es üteget fogtak el a Visztula keleti partján. A Kitnénál bekerített ellenség azon elkeseredett próbálkozásai, hogy délfelé kivágyja magát, meghiúsultak. A Visztulától északra a német csapatok a modlini erődítések felé közelednek. Adáz harc után az ellenség visszavertett a Varsótól északkeletre fekvő körzetben is. A német csapatok átkeltek a Varsó-Bialystock vasútvonalon és előőrseik átlépték a Varsó-Siedlce vasútvonalat.

Berlin, szeptember 12. (Rador.) DNB: Repülőgépeink elpusztították a Varsóból kelet felé vezető országutakat és Bialystock állomását. A német tengeri erők elfoglalták Gressendorft, ami a Hela félsziget keleti ré-

szében fekszik. A nyugati arcvonalon Saargemünd és Hornbach között órázatharcok voltak. Az éjszaka folyamán semmilyen légitámadás nem történt a birodalom területe ellen.

Pozen elfoglalását jelentik a németek

Berlin, szeptember 12. (Rador.) A DNB távirati ügynökség jelentése szerint a német csapatoknak hosszas harc után sikerült bevennie a Narew folyó partján fekvő Lomza várost. A német jelentés kihangsúlyozza, hogy a keletporoszországi szárazföldi hadseregnek igen jelentős szerep jutott a Narew folyó átkelésének kivívásában.

Berlin, szeptember 12. (Rador-DNB). A német hadsereg főparancsnoksága jelenti: A német csapatok a hétfői nap folyamán a következő városokat foglalták el Posen tartományban és Nyugat-Poroszországban: Posen, Thorn, Gnesen, Hohensalza, stb. E környék valamikor Németországhoz tartozó területei, majdnem teljesen német kézen vannak.

Berlin, szeptember 12. (Rador.) A DNB jelenti, hogy a német légi haderő Kutno, Klodava, Krasznopce, Hobar és Gostinian közelében megtámadta a lengyel csapatokat, amelyeket teljesen szétszórta. Ugyancsak német repülőgépek bombázták a Varsó közelében levő Prága vasúti háromszöget, valamint a Varsóból Radzinbe és Deblinbe vezető vasúti vonalakat. Több pályaudvart felgyújtottak, számos hidat és vasútvonalat megsemmisítettek. A német repülőgépek bombázása következtében több lengyel légerszállítmány megsemmisült. A lengyel léghárító ütegek és vadászrepülőgépek reakciója egyre gyengül. A bombázások és légi harcok során 25 lengyel repülőgép semmisült meg.

A lengyel kormány berendezkedett Lembergben

Lemberg, szeptember 12. (Rador.) A Pat távirati ügynökség jelentése szerint a lengyel kormány tevékenysége kezd a rendes mederbe terelődni. Moscicki köztársasági elnök tegnap kihallgatáson fogadta Skladkowszki tábornok miniszterelnököt és Kwiatkowszki helyettes miniszterelnököt.

Lemberg is készül a védelemre

Párizs, szeptember 12. (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelenti: A lembergi rádióleadóállomás felhívást intézett a város lakosságához, hogy készüljön fel a város védelmére. A felhívás alapján a város lakossága hozzá is látott lövészárkok ásásához és más egyéb védőténckedések megtételéhez. A városvédelmi munkálatokban részt vesznek a nők és gyermekek is. Az elmúlt háború hadirokkantjai szintén felajánlották szolgálataikat a katonai hatóságoknak. A város falain közleményeket ragasztottak ki, amelyben felszólították a lakosokat, hogy ne szakit-sák félbe polgári foglalkozásukat.

Göring is a frontra ment

Berlin, szeptember 12. (DNB). Hitler főhadiszállásáról jelentik: A Führer tegnap újra a küzdelem legelső vonalaira repült, ahol most a csata feltartóztathatatlanul döntésre kerül. Először a Lodz mellett lefolyó küzdelem szemléltette meg, ahol a körülvevő lengyel csapatok kétségbeesetten igyekeznek átvágni magukat az erős német arcvonalon. Ezután a Varsó előtti küzdelem szemléltette meg. Lodznál a lengyeleket teljesen körülfogták és lehetetlenné tették a menekülést. Hitler tegnap délután még ezen a harcvezetésen volt jelen. Különböző harctereken 44 lengyel repülőgépet löttek le. Lublin felett 7 lengyel repülőgépet pusztítottak el, más repülőgépeket a város repülőterén semmisített meg. Ezenkívül egész sor vasútvonalat, vasúti keresztezést, állomást és repülőteret bombáztak. A német repülőhadsereg vesztesége kevés.

Berlin, szeptember 12. (Rador.) A DNB jelenti: Göring marsall, a német nemzetvédelmi tanács elnöke, miután befejezte tennivalóit az ország fővárosában, kiutazott a hadszínterre, a légi haderőhöz.
(Folytatása az 5-ik oldalon).

Németország háborus- gazdaságának bajai

Az élelmiszerek racionalizálásának és a mindennapi élet szükségletei megszorításának hatása alatt a német sajtó vizsgálja a német birodalom háborus gazdaságának hatóerejét és egyben összehasonlítja Németország gazdasági lehetőségeit az angol és francia gazdaságokkal. A lapok amikor ezzel a kérdéssel foglalkoznak, már számításba veszik az oroszok nyersanyag és élelmiszer segítségét is, de a hangsúlyt mégis a német birodalom gazdasági életének megőrzésére helyezik, főleg pedig a német lakosság igénytelenségére. Kiemelik ezáltal a német nép túrelmét és igénytelenségét, amit az elmúlt világháborúban tanúsított, főleg táplálkozása tekintetében. A sajtó egy részében e kérdés körül a legoptimistább vélemény alakult ki, amit azonban csak a tapasztalat fog igazolni, vagy megcáfolni.

Kétségtelen, hogy a kifogástalanul funkcionáló háborus gazdaság és a háború pénzügyi adminisztrációja jelentős tényező, de még mindig nem olyan objektív faktor, amelyre minden körülmények között építeni lehet. A háború gazdasága alapján ugyan finandális és szervezkedési kérdés, de nem szabad kifejezteni belőle a lakosság morális rezisztenciáját, amely mégis csak legfőbb tényezője a háborus esztendőnek.

A „Völkischer Beobachter” úgy véli, hogy Nagy-Britannia arany- és devizataralékjai (a külföldi értékpapírokat nem is veszik figyelembe) nem sokáig maradhatnak épségben és esetleg gyorsan ki is merülhetnek. Hozzájárul ehhez, hogy Anglia kénytelen nemcsak közzélni és egyéb nyersanyaggal, hanem pénzzel is segíteni Franciaországot. Ezenfelül az angol termelési növekedés nem elegendő, minthogy az utóbbi években keveset investáltak. Végül pedig Anglia a háborúban egészen komplikált elosztási és árkialakulási rendszert fog bevezetni. Ezzel szemben — írják a német lapok — Németország helyzete összehasonlíthatatlanul jobb. Nincsenek ugyan említést érdemlő aranytartalékai, ehelyett azonban termelési apparátusa egészen modernül van már kiépítve és bizonyos árukban gazdag készletek fölött rendelkezik.

Mialatt Anglia 1938-ban átlagban 11 és félmillió embert foglalkoztatott, Németország az utóbbi évben már 20.1 millió alkalmazottat foglalkoztatott, szemben az 1933-as év 13 és fél milliójával. A termelés értéke 45 milliárdról 90 milliárd márkára emelkedett, ami azt jelenti, hogy az alkalmazottak száma csak 50 százalékkal emelkedett, a produkció azonban 100 százalékkal. A birodalom beruházásai megengedhették hatmillió munkaképes ember bevonását, ami annál figyelemreméltóbb, minthogy a hadsereg is igen sok munkást köt le. Határozott előny azonban, hogy Németország egy már bedoigozott gazdasági apparátussal rendelkezik, amelynek zökkenésmentesen lehet a háborus állapotok közé keretezni. Hogy ez valóban könnyen keresztülvihető volt, bizonyítja a legutóbbi háborus gazdasági rendelkezések tömege, amelyek a lakosság életmódját nem változtatták meg jelentősen. Végül pedig — érvel a náci sajtó — a német kereskedelem kevésbé van kitéve szállítási veszelmeknek, mint az angol.

Ezekkel az érvekkel szemben a külföldi lapok rámutatnak arra, hogy a német gazdasági élet éppen az évek óta intenzíven

Egy hét a bombázott Varsóban

Egy bukaresti újságíró élményei a háboru első napjaiból. Az elmaradt interjú. Az első háborus éjszaka

Az alábbi cikket a Semmalul című bucaresti lap egyik Lengyelországba kiküldött munkatársa írta:

"Huszonnyolc órára tervezett professzionális látogatásom egy egész hétre nyúlt ki. Szerdán augusztus 30-án indultam repülőgépen Varsóba és azt terveztem, hogy egy napot fogok tölteni a lengyel fővárosban, ahol újságírói benyomásokat és élményeket akartam szerezni. Azt hittem, hogy másnap már újra Bucarestben lehetek és élményeim még melegében közölhetem majd az újságot olvasó közönséggel.

Tevékenységem már kora reggel megkezdődött és a késő esti órákban ért véget. Fel-

kerestem a külügyminisztérium néhány vezetőszemélyiségét, beszélgetéseket folytattam a hadügyminisztérium tisztviselőivel, jártam a Pat lengyel távirati irodánál és bejegyeztem nevemet a varsói román nagykövetség vendégkönyvébe...

Eppen hazatérésre gondoltam, amikor telefonon utasítást kaptam a szerkesztőségtől, hogy még 48 órára, tehát szombaton délig maradjak Varsóban. Az indoklás az volt, hogy a helyszínen jobban megfigyelhetem majd a lengyel készülődéseket és az események alakulását. Parancs, parancs, — így, tehát engedelmeskedtem.

A súlyos napok Varsóban

Már csütörtök délután anélkül, hogy túlgyakorított szemekkel rendelkeztem volna, észrevettem, hogy valami furcsa történik a városban.

A posta még belföldi táviratokat sem fogadott el, csak a feladó kockázatára. Magánosok számára beszüntették a külfölddel való távbeszélgetést, mert az összes vonalat az államgépezet rendelkezésére bocsátották.

A központi vasútállomásról a vonatok nem a menetrend, hanem csupán a lehetőségek szerint közlekedtek, a városban pedig mind ritkábban tüntek fel a járművek és igen nehéz volt taxit szerezni...

Ezekből a jelekből megértettem a helyzet súlyosbodását és arra következtettem, hogy minden bizonnyal újabb csapatokat küldenek ki a harci zónákba.

Igen sokatmondó volt számomra az a tény, hogy a csütörtök esti sajtókonferencián, amelyet a külügyminisztériumban tartottak meg, nem kevesebb, mint 63 külföldi újságíró jelent meg. Sőt még Tokió is két újságírórt küldött, bizonyítékul annak, hogy az egész világ szemé Varsó felé irányul.

Bukaresttel azonban nem lehetett kapcsolatot kapni.

Másnap tervem az volt, hogy Wolszkinak, a lengyel külügyminisztérium román alosztály igazgatójának és Vittold Miciszlavszki politikai tanácsosnak kíséretében felkeressem Arciszewszkit, Lengyelország volt bucaresti követét. Arciszewszki, aki jelenleg a külügyminisztérium államtitkára, bevezetett volna Beck ezredes lengyel külügyminiszterhez.

Büszke voltam, hogy én, a bucaresti újságíró, fogom megkapni Lengyelország külpolitikai vezetőjének utolsó intervjúját.

Előre kitanítottam, hogy mit kell és mit nem kell kérdeznem a külügyminisztertől, a legkésebb részletig ügyőzlővén mindent kidolgoztam. Am a közebejött események megbeszéltek egész programomat.

Pénteken reggel — az első őszi nap volt — még ha nagyon magasról is, a németek szükségessé válték meglátogatni Varsót.

Délrele már annak rendje és módja szerint megszervezték légitámadásában volt részünk.

Varsó fölött bombavető repülőgépek jelentek meg. A Varsó körüli dombokon elhelyezkedett légharító tüzérség heves tevékenységbe kezdett, miközben a polgári lakosság rendkívüli és tökéletes nyugalommal alkalmazkodott a hatóságok utasításaihoz és elrejtőzött az óvóhelyeken és a piactereken ásvott fedezékekben. Csak egyetlen repülőgépnek sikerült bombáznia Varsót.

A Vave-kastély közelében, körülbelül 10 kilométer távolságra Varsótól, egy kétmotors német repülőgépet lengyel golyó terített le. A repülőgép, három repülőjével, lángokban zuhant alá.

Az önkéntes és ártatlan fogoly

Lassanként kihalt belőlem a látványosság iránti érzék és helyét erős idegesség váltotta fel. Ime önkéntes és ártatlan fogoly lettem.

A lengyel nyelv nem ismerése fatális lehetett volna számomra, hiszen a riadó alkalmazásával, amelyet a szívet és dobhártyát hágozó szírnajelekből ismertem fel, szóbeli utasításokat is adtak arránéve, hogy hol kell elrejtőzni, mit kell csinálni és hogyan kell felőtni a gázmaszkot. En pedig a lengyel nyelv nem ismerése miatt arra voltam kénytelen, hogy állandó kihágást kövessek el a lengyel légvédelmi utasítások ellen és hogy állandóan jelöltje legyek a halálnak.

Este felé a főváros elleni támadások mind sürűbbek lettek és a rádiójelek fenyegetően követtek egymást.

A vonat- és kereskedelmi légi-közlekedés megszakadása az idegenek százait akadályozta meg abban, hogy elhagyják Lengyelországot. Néhány szerencsétlen ember csupán átutazóban volt Lengyelországban és érthető volt kétségbeesésük. Így például egy amerikai professzor, Lavrence Max Rabe, akivel együtt jöttem repülőgépen Bucarestből, már nem juthatott el Párizson keresztül Southamptonba, hogy onnan a Queen Mary fedélzetén visszatérjen Észak-Amerikába, jobb megoldás híjján a Varsó-Koppenhága-London utitányt fogadta el.

Egy éppolyan sokat utazott, mint beszédes újságíró, Leclere Paula asszony, szép nemzetközi hírnévnek örvendő névvel, kénytelen volt Rigába utazni, onnan pedig Londonon keresztül Marseille-be, hogy elfoglalhassa helyét azon a repülőgépen, amelynek vasárnap kellett volna indulnia Newyork felé.

Egy svéd nő, aki hat héttel ezelőtt jött az egyik lengyel fürdőhelyre, hogy idegbaját gyógyítsa és még sok más idegen volt kénytelen megosztani a lengyel nép fájdalmait és kockázatait.

Mi lesz velünk? — hangzott fel állandóan a kérdés.

Egyetlen repülőgép határozta el az elindulását. Utiránya Koppenhágán keresztül Londonba vezetett. Es akkor az ülőhelyekért olyan versengés keletkezett, amelynek fantasztikus magasságu összegeit csupán az amerikai találékonyosság és a berlini bombák spektruma magyarázhatják meg.

Amit akkor láttam, az minden képzeletet felülmúl. Valaki néházezer dollárt ajánlott fel egyetlen helyért. Egész megmaradt vagyontul európai körútja után. Egy nő könyörgött azért a kiváltságért, hogy elfoglalhassa a repülőgép W. C.-jében lévő helyét.

Közös megegyezéssel az összes utasok beleegyeztek csomagjaik elhagyásába, csak-hogy megkönnyítsék a repülőgép terhet, hogy minél több utasnak biztonságának helyet nyújtson. Végül a lengyel nagyvezérkar megengedte a LOT repülőtársaságnak, hogy a leforgalt repülőgépek közül egyetlen tiz személyes Lockheed-gépet utnak indítson. Erre a gépre azonban csak a Koppenhága felé tartó utasok szállhattak fel.

A román repülőgép, amelynek érkezését a rendes menetrendnek megfelelően péntekre vártuk, nem jött meg.

A Lares társaság vezetőségének ösztönös megérzése és a Csernovicból Varsó felé elindult román gép utasainak fegyelmettségére Lembergől élénk bombázás közepette térítették vissza a repülőgépet az országba. Bennem a professzionális érdeklődés egyre csökkent, hiszen nem tudtam közölni a szerkesztőséggel a szerzett értesüléseket és benyomásokat és tudtam, hogy elvesztem az európai háboru forgatagában.

Az első háborus éjszaka már nem hozta magával színességének költészetét.

A főváros sötétben maradt, a világ mintha teljesen megváltozott volna tegnapról, tegnapelőttől, a sokmillió színes égő kialudt.

Megkezdődik a háboru

A lengyelek rosszkedvűnek, gondterheseknek tüntek. Mindenesetre — eziránt már nem volt kétség, — a háboru megkezdődött hadüzenet nélkül is. Elhagyatottságomban, hiszen nem tudtam beszélni senkivel, szobámban zárkóztam. Hol a menzestét néztem, mintha pillanatról pillanatra vártam volna,

hogy egy bomba keresztülzakitsa, hol a padlón kiterített szőnyeget.

Es furcsa gondolatárrítás révén eszembe jutott a keleti mesék büvös szőnyege, amelyen a gondolat gyorsaságával száguldottam haza.

Megmentő álmódosásomból hirtelen a háboru borzalmas valóságára ébredtem újból. A lengyel légvédelmi ágyuk hangja mintha megerősítette volna az állítást: „Itt vagy! Itt vagy!” Es én valóban „ott voltam”.

Éjjel két óráig ültem a Polonia szálloda halljában. A hotel éppen szemben van a központi vasútállomással, amely ezekben az időkben olyan értékes célpontja a német légi támadásoknak.

Végül újabb kísérletet tettem arra, hogy telefonösszeköttetést kapjak Bucurestivel. Kísérletem váratlan sikerrel járt.

A késő éjjeli órákban hangom megszólalt főszereksztóm telefonjában és közölhettem vele a legutolsó híreket.

Egyedülültemben ez az esemény mintha új lelket öntött volna belém. Ha már fizikailag tökéletesen kimerülve ide kényszerültem anélkül, hogy tudnám, mi lesz sorsom, legalább professzionális kötelességemnek sikerült eleget tennem.

Am a telefonbeszélgetés sem tarthatott

sokáig. Beszélgetésemet megszakították, mer a lengyel katonai cenzura csak lengyel nyelvi távbeszélgetést engedélyezett.

A peches újságíró

A telefondrótton gondolataim újból az ország felé szálltak, amelyet ki tudja mikor láthatok majd újra.

A szálloda éttermében foglaltam helyet és a Le Journal levelezőjével beszélgettem, aki megcsillantotta előttem a párizsi könyvnyedség illatát, majd megállapította, hogy Varsóban még súlyos dolgok fognak történni.

Levelező volt Bécsben és bekövetkezett az Anschluss; onnan ugyanabban a minőségben Prágába ment, majd megállapította, hogy események idején Varsóba tette át állomás-helyét és az események sorát követve Varsóban is súlyos fejleményeket vár.

Újabb riadó vetett véget a párizsi újságíró elbeszélésének. Eppen azt mesélte el, hogy Susane Cheminarának hívják, barátnő számára egyszerűen Suzi a neve. A lokál zenéje éppen akkor kezdte be a Bucurestiben oly népszerű tangót — a Violetta-t.

Reggel öt órakor újabb légitámadás a szálló hatodik emeletéről a pinóbe kényszerített bennünket és a félelem közepette is megállapítottuk, hogy a német pilóták elég ügyesek...

A hetvenötéves Dunaud első tolokocsijától a 40 millió tagot számláló nemzetközi szervezetig Vörös Kereszt

Cluj, szeptember 12. Alig lobogott fel a harcerekken a gyűlölet pusztító lángja, a béke és emberi könyörületesség határait nem ismerő hadserege, a Vörös Kereszt ismét kitézte zászlaját.

Kevesen ismerik ennek a zászlónak a történetét, amely alá azok sorakoztak, akik már hetvenöt esztendővel ezelőtt felléptek a pokoli utat, amelyre sajnos oly sokszor téved rá az emberiség.

1859 Solferino. Ausztria és Franciaország zászlói alatt háromszázezer ember viaskodott egymással. A halál dusan aratott, a harc mezejét a sebesültek, a megcsontítottak jékkilátásai töltötték be. Es ekkor egy ismeretlen, egyszerű turista, egy bizonyos Henry Dunaud, aki megborzdát a harc kegyetlenségétől, magára vállalta azt a feladatot, hogy megszervezi a segélynyújtást a harcmezőkön.

Elsőzben jelenik meg civil ember a harc-téren, hogy felszedje a sebesülteket, hogy gondoskodjék a holtak eltemetéséről, első-segély-állomásokat szervez, gondoskodik a katonák leveleinek kikézbítéséről.

Az első Vörös Kereszt kocsij

Dunaud azonban szegény ember volt, híjján az anyagi eszközöknek. Egész felszerelését egy kis tolokócsi képezte és néhány gyógyszer, amelyet könyörület embereket adtak össze. Am a lakosság megérezte a mű kezdeményezőjében lakozó nemes lelket és szívesen segítette tevékenységében, amelynek egyetlen célja volt a szenvedőket segíteni, nemzetiségre való tekintet nélkül.

Dunaud tevékenysége közben találkozott Florenc Nightingale munkásságával, aki a krími háboru ideje alatt önkéntes ápoló századot szervezett. Hamarosan más segítő-társai is akadtak. Dunaud felkereste Olaszország összes városait, amelyeken a sebesülteket szállító vonatok áthaladtak és előadásokban ismertette tevékenységének eredményeit. Louis Appia, a híres háborus sebész, csatlakozik hozzá. Három évvel később Dunaud szerény kis könyvecskét jelentett meg: „Solferinoi emlék” címen. A könyv nem a nagyközönség számára íródott és a szerző javasolta az európai államok vezetőinek, hogy adjanak neki megbízást „ama szent, szerződéses és mindenki által jóváhagyandó nemzetközi katekizmus meg-szervezésére, amely alapjait alkossa a sebesültek segélyezését szolgáló szervezetek megalapításának”.

A könyv nagy visszhangot váltott ki, Dunaud nézeti általános helyeslésre talált. Már csak a gyakorlati megvalósulás maradt hátra.

Az első sebesült-ápoló bizottság

Egy másik svájci, Gustave Moynier, aki megkapta Dunaud könyvét és lelkesen ajánlja azt a genfi közérdeklő társaság figyelmé-be, javasolja, hogy a hadban álló hadsereg mellé szervezzenek egy-egy önkéntes ápoló csapatot. A javaslatot elfogadták és bizottságot külttek ki, amelynek tagjai Dunaud, Appis és Maunoud orvos, Dufour tábornok és Moynier voltak. A bizottság „A sebesült katonák segélyezésére alakult nemzetközi bizottság” díszes neve alatt működött. Ez

az öt tagból álló csoport volt a mai Vörös Kereszt első magva.

Dunaud tovább folytatta működését és ennek eredményeképpen 1863 októberében Genfben konferencia ült össze, amelyen 16 állam képviseltette magát. Az a terv, amely négy esztendővel ezelőtt még chimé-rának tünt, most már a megvalósulás szakaszába lépett. Minden országban megalakították a sebesülteket segélyző nemzeti tanácsot, a munkálatok összpontosítását pedig továbbra is a genfi bizottság végezte.

A Vörös Kereszt

1864-ben a svájci szövetségi tanács III. Napoleon támogatásával összehívta az első nemzetközi sebesült-segélyző államközi konferenciát. Ezen a konferencián leszögezik azokat az alapelveket, amelyeket 1906-ban és 1929-ben már legfeljebb csak módosítottak.

Közismertek ezek az elvek: a bármilyen nemzetiségi sebesültek segélyezése, a segélyző személyzet sérthetlensége, valamint az orvosi anyagok és felszerelés szákmányolási tilalma.

Ezen az alapon alakult meg a nemzetközi Vörös Kereszt, éppenugy, mint annak országos szervezetei. A szervezetnek ma 40 millió lelket meghaladó taglétszáma van.

A genfi nemzetközi bizottság is tovább él és híven örökdi az alapítók szellemének megóvásán. Ez nem is volt nehéz, hiszen a Vörös Keresztnak fennállása 75 esztendeje alatt mindössze három elnöke volt. Ezek: Moynier, Gustave Ador, és a jelenlegi elnök Max Huber.

A hadifoglyok irodája

A tulajdonképpeni Vörös Keresztn kívül, a genfi bizottság egyik legjelentősebb alkotása minden bizonnyal az 1870-ben megalapított „Hadifoglyok nemzetközi irodája” volt. Különösen az elmúlt világháboru alatt fejtett ki ez a hivatal áldásos tevékenységet. Egyetlen beszédes szám a hivatal működéséből: a háboru 4 éve alatt 5 millió fejlapot állított fel a különböző országok hadifoglyokról és tartotta fenn a kapcsolatot köztük és családjaik között.

A bizottság azonban nemcsak a hadifoglyokról gondoskodott, hanem igyekezett felkutatni az eltűnteket is. Azonkívül kétmillió élelmiszerral telt csomagot és körülbelül 18 millió aranyfrankot osztott ki a foglyok és a sebesültek között. Mindezt a polgári lakosság önkéntes adakozásából.

A Vörös Kereszt a békeidőben sem szüntette be működését. A multból szerzett tapasztalatokat egy kodex kidolgozására használta fel, amely magában foglalja azokat az elveket, amelyek meg kell, hogy határozzák háboru idején a sebesültekkal és foglyokkal szemben tanúsított bánásmódot. Sajnos, a kodex gyakorlati alkalmazása igen hamar bekövetkezett. 1933-ban Paraguayban és Bolíviában, 1935-ben Abessziniában, 1936-ban Spanyolországban, 1938-ban Kinában munkálkodott a Vörös Kereszt emberiletek megmentése és az emberi méltóság megóvása terén.

Es most a legnehezebb feladat hárul a Vörös Keresztre, történetének talán legkritikusabb fejezetében, amely 1939 szeptember 1.-ével kezdődött.

HIREK

Amit adtál: magadnak adtad

Ha meg is tépedtek, meg is üpörték szivednek legszebb, leghűbb virágát, ha jószágod fénye hiába égett: ne hidd, hogy rossz volt hozzád az élet. Mert amit adtál: magadnak adtad, a földnek, a napnak, a csillagoknak, szivednek adtad, melyek majd egyszer megtöltik a földet nagy szeretettel.

Nem a te gondod, hogy vannak világod hiába ont a nap s azt, mi áldott áldatlan kezek a sárba szórják, hogy lélekkel teljes, tiszta órák ezüst-kürtjei hiába zengtek. — A legderűsebb, legszebb egéknél is van felhője: fekete felleg, áldottak, kik magukért szerettek.

Ne hidd, hogy hitednek elhervadt ága nem hajt ki többé újabb esodákra, ne hidd, hogy ki a jó ellen vétett, elkerüli poklát a szenvedésnek. Jönnek majd érettek fekete órák, lángostorával jön majd a Jóság, hogy ledér kedélyen, gyötrelmen átkon lélekbermadosó barázdát ásson.

Ne bándd, hogy szivedet egészen adtad, hogy kinokból fontál glóriát magadnak, hogy dícsült szíved a pokolba hulltál, hogy kincseid miatt koldussá váltál, mert van titok, mi késetten pattan s halál, mely újra életé lobban, van bálna, mely örömbé téved s gyötrelmen, mely maga az élet.

SALAMON LASZLO

— A Ros-Hasana (Uj-Ev) istentiszteletek rendje a Régele Ferdinand uti nagytemplomban és pótimaházban. Szeptember hó 13-án Erew Ros-Hasana napján a reggeli ima 6 órakor kezdődik. Szeptember 13-án, szerdán, Erew Ros-Hasana napján az esti ima fél 7 órakor kezdődik. Szeptember 14-én, csütörtökön, Ros-Hasana I. napján és szeptember 15-én, pénteken, Ros-Hasana II. napján a reggeli Sachrisz ima fél 8 órakor, a Muszaf pedig fél 10 órakor kezdődik. A Mincha ima délután 4 órakor, az esti ima pedig fél 7 órakor kezdődik. Beszéd: Ünnepe előestéjén és ünnepe másodnapján délelőtt a nagytemplomban, ünnepe első napján délelőtt a pótimaházban. Az ünnepi beszédek: ft. dr. Weinberger Mózes főrabbi ur mondja. Az istentiszteleteken Rabetz B. főkantor a megerősített énekkarral funkcionál. Szeptember 16-án, szombaton, a „megtérés Szombatján“ a muszaf istentisztelet délelőtt 10 órakor kezdődik. A t. templomlátogatók figyelmét ez uton is felhívják arra, hogy egy a főtemplomban, mint a pótimaházban a veszélyessé válható tulzsfuoltság megakadályozása céljából csak a belépésre jogosító „imaszék-jegyek“-kel szabad helyet foglalni. Ilyen jegy nélkül senkit sem fognak az ellenőrző közegek beengedni! A Cluj-i Izr. Hitközség Előljárósága.

— Prédikációk a nagyünnepeken. Csütörtökön, ros hasana első napján, a kolozsvári ortodox nagytemplomban délelőtt 10 órakor tart Glasner Akiba főrabbi ünnepi szónoklatot. Ünnepe másodnapján a Poale Cedek templomban délelőtt 9 órakor fog a főrabbi ur prédikálni, míg szombaton a délelőtti istentisztelet alkalmával 10 órakor lesz a párizsúcai nagytemplomban sabat tösva prédikáció.

— Zsidó katonák istentisztelete a nagyünnepeken. Hogy zsidó tiszték és katonák számára lehetővé téssek a közeledő nagyünnepi istentiszteleteken való részvétel, minden délelőtt megjelent Glasner Akiba, a kolozsvári ortodoxok főrabja és dr. A. Pistiner ügyvéd Florescu tábornok-hadsereginspektor urnál, megkérve őt, hogy adjon a szolgálati lehetőségekhez képest módot a zsidó koncentrálatoknak a ros hasanai és jom kippuri istentiszteleteken való részvételre. Oxcelleneciája a legnagyobb jóindulattal és megértéssel fogadta az urakat és elrendelte, hogy a hatásköre alatt álló egységek parancsnokai a zsidó katonákat szeptember 14-én és 15-én (ros hasana napjain) délelőtt egészen 16 óráig, szeptember 22-én délután 17 óráig és szeptember 23-án (jom kippurkor) egész napra szabadságot adjanak. Ahol nincs zsinagóga, ott a katonák a pihenő alatt végezhetik az ünnepi istentiszteletet. E tudósításunkhoz hozzáfűzzük, hogy szükség esetén a hitközségek előjárói a magas intézkedésre való hivatkozással, kérhetik a helyi katonai parancsnokságoknál a zsidó katonák istentiszteleti szabadságoltatását.

— KÖTELESEK ENGEDÉLYEZNI A LÉGVÉDELMI ÉRDEKEKBE VÉGREHAJTANDÓ KÖZÉRDÉKŰ MUNKÁKAT A HÁZTULAJDONOSOK. Kolozsvár város polgármesterei hivatalának MONT hivatala a következő közleményt adta ki: Kolozsvár szabadkirályi város polgármesterei hivatala közölni teszi, hogy az összes háztulajdonosok, nyilvános helyiségek, kereskedelmi és iparvállalatok tulajdonosai a terület aktív és passzív légvédelméről szóló törvény 14. szakasza értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 1939. március 6-iki 55. számában tettek közzé, kötelesek engedélyezni mindazon közérdekű munkákat, amelyeket az aktív és passzív légvédelem megkövetel, úgy helyiségek belső, vagy külső részén, a pincében, vagy a háztetőn, az udvaron, vagy kertben, vagy üres teljen, vagy egyéb telken, ahol a körülmények megkövetelik, minden kártérítés nélkül. A rendelet ellen vétők az AAT törvény értelmében hat hónaptól két évig terjedő börtönnel és 5000 lejűl 50 ezer lejig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók. A rendeletet dr. Bornemisa Sebastian főpolgármester írta alá.

— Ittas állapotban öngyilkosságot kísérelt meg egy kajántói munkás. Tegnap délután Tordai Sámuel 38 éves munkás, a Kajántó-völgyi Vasöntőde alkalmazottja, ittas állapotban zsebkésével felvágta a torkát. Tettét azonban idejében felfedezték a szomszédok, akik azonnal értesítették a mentőket. Florescu dr. szolgálatos orvos szállította ki a helyszínre, aki első segélynyújtásban részesítette a nagy vérvesztésűt szenvedett munkást, majd beszállította a sebészeti klinikára. Az öngyilkosjelölt állapota súlyos, de nem életveszélyes.

Capitol Mozgó

Ma premier!
Egész Párizs hónapok óta erről a filmről beszél!

A veszélyes kor

(A 20 évesek)

A szinpad ezer titka, remények zátonya, sikerek fénye, szerelmek sirja ez a gyönyörű film.

Főszereplők: LOUIS JOUVET, ODETE JOYEUX és DALIO.

— Ingyenes passzív légvédelmi tanfolyamok Bucurestiben. Bucurestiből jelentik: A főváros lakosságával közölték, hogy akiknek nincsenek gázmaszkjaik, valamint azok is, akiknek vannak és azok kezelését meg akarják tanulni, felkereshetik az ingyenes passzív légvédelmi tanfolyamokat, amiket a tüztöltőaktanyában tartanak meg. A tanfolyamon résztvevők igazolványt kapnak, nehogy az 1-től 30 napig terjedő börtönbüntetést, vagy 500-tól 2000 lejig terjedő bírságot alkalmazzák velük szemben, ha nem tettek eleget az évenkénti 24 óras kiképzésnek.

— A céhtörvényt tárgyalta a törvényhozás szakbizottsága. Bucurestiből jelentik: A képviselőház és szenátus polgári, kereskedelmi és büntető törvényhozási bizottsága Stoicescu szenátor, bucuresti egyetemi rektor előnöke alatt tegnap ülést tartott, amelyen C. Argetoianu királyi tanácsos, C. Angelescu, a képviselőház alelnöke is résztvettek. Az ülésen a céhek elismerésére vonatkozó törvényt és a céhek legfelsőbb nemzeti tanácsának létesítését vitatták meg.

— Speciális zsidó pénteki vacsorák és szombati ebédek a Concordia Zsidó Clubban. (Strada Memorandului 13. Bejárat a Rațiu ucca felől.)

— Nem kell kijelenteni a hadbavonulókat. Bucurestiből jelentik: A belügyminisztérium rendeletet adott ki, mely szerint a lakás-kijelentés szabályai nem vonatkoznak a hadbavonulóokra. A katonai szolgálatra behívottakat nem kell a 3. számú „fisával“ kijelenteni csak akkor, ha az illető véglegesen elköltözik a lakásból.

— A LÉGUGYI ÉS TENGERÉSZETI MINISZTERIUM KÖZLEMÉNYEI. Bucurestiből jelentik: A légháritási törvény 11-ik paragrafusának értelmében szeptember 1-én megkezdődtek az egész ország területén a légvédelmi tanfolyamok. A törvény értelmében minden 7-60 év közötti lakosnak évenként 24 órai légvédelmi gyakorlatot kell végeznie. Példaadás gyanánt a légügyi és tengerészeti miniszter elsőnek jelent meg a légvédelmi tanfolyamon és elsőnek jegyezte be nevét a nyilvánlartási naplóba, azután a többi jelenlevővel végrehajtották a gázmaszk kezelési gyakorlatot és bemették a gázkamerába is. Reméljük, hogy a jőpéldát a hatóságok többi képviselői is folytatják és a prefekturák és polgármesterei hivatalok által előírt program alapján mindenütt pontosan végrehajjták a polgári lakosság felvilágosítását szolgáló légvédelmi gyakorlatokat. A légháritási törvény 11-ik paragrafusának alapján az ország minden 7-60 év közötti lakosának havi 2 órai, vagyis évi 24 órai légvédelmi gyakorlatot kell végeznie. A prefekturáknak és a polgármesterei hivataloknak gondoskodniuk kell, hogy a tüztöltőparancsnokságokkal karöltve megszervezzék a lakosság ingyenes kiképzési tanfolyamát. A tanfolyamokat mindenkinek pontosan kell majd látogatnia, mert aki nem fogja pontosan letölteni a kötelező évi 24 órai légvédelmi gyakorlatát, azt a légháritási törvény értelmében 1-30 napi fogház, vagy 500-2000 lej pénzbüntetéssel fogják sújtani.

— Beszűntették a Bucuresti-Párizs közötti légijáratot. Bucurestiből jelentik: A posta vezérigazgatósága köztesítésére hozza, hogy az Air France légiforgalmi társaság beszűntette a Bucuresti-Párizs közötti légijáratot. A jövőben a nyugati államokba irányított légi postát a Bucuresti-Milánó utvonalon fogják szállítani és onnan a leggyorsabb közlekedési eszközök viszik majd tovább. A Magyarországra, valamint Cseh- és Morvaországra és Szlovákiára szóló küldeményeket a Bucuresti-Budapest vonalra fogják irányítani és onnan szárazföldi uton viszik tovább.

— S. Nagy József halála. Hetvenhárom éves korában elhunyt Kolozsváron S. Nagy József vendéglőtulajdonos. Tiszteletben álló polgára volt városunknak és általános megbecsülésnek és rokonszenvnek örvendett a társadalom széles köreiben. Az újságírók, írók és művészek közkedvelt találkozóhelye volt a vendéglője. Halálát S. Nagy László, az Erdélyi Szemle szerkesztőjén kívül lányai, unokái és kiterjedt rokonság gyászolja.

— Tűz egy bucuresti selyemgyárban. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a Smardan uton levő selyem- és gyapjúgyárban tűz ütött ki, valószínűleg rövidzárlat következtében. A gyár 18 millióra volt biztosítva. A kár 15 milliót tesz ki. A tüzet még nem sikerült eloltani.

— Kényszerleszállást végzett litván földön egy német repülőgép. Kaunasból jelentik: Egy német felderítő repülőgép Jurbarcas közelében litván területen kényszerleszállást végzett. A repülőgép személyzetét: egy főhadnagyot, egy hadnagyot és egy altiszteit, internálótáborba szállították a litván határőrök. A német repülőgépet elkobozták.

Bucuresti szenációja!

Megnyílt PUSKAS BELA és KALLÓ KAROLY zenekarával a Bul. Elisabeta 2 (Cercut Militar) alatt levő

MIRCEA CEL MARE

ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZ

teljesen újonnan renoválva. Kitzűnő erdélyi konyha. Külön játék- és rummy-terem. Gazdag menü Lei 36. Villásreggeli sörrel és kenyérrel Lei 24. Vásárhelyi flekken és vargabéles naponként kapható. Reggelig nyitva, éjjel után különféle korhelylevelek. Szíves pártfogást kér a kolozsvári és marosvásárhelyi „Newyork“ kávéház volt tulajdonosa: BENJAMIN MIHALY.

Német menekültek érkeztek Angliába

London, szeptember 12. (Rador). A Batavier holland gőzös vasárnap egy angol kikötőbe érkezett, fedélzetén számos németországi menekülttel.

Feloszlatták a spanyol falanx nemzeti tanácsát

Madrid, szeptember 12. Az első spanyol falanx nemzeti tanácsának feloszlattása a július 31-ikén kiadott dekretum alapján jóváhagyott falanx-státutum alapján történt.

Újabb támadásra készülnek a japánok a kínai fronton

Tokió, szeptember 12. Az észak-, közép- és délkinai japán hadsereg főparancsnokaként Nisim tábornok hadügyminiszter vette át, akinek helyét Itagaki foglalja el a hadügyminisztérium élén. E jelentésből politikai körök arra következtetnek, hogy a japánok újabb támadásra készülnek.

Élelmet vett fel Isztambulban a Patria hajó

Isztambul, szeptember 12. A Patria nevű hajó, amely az elmúlt napokban hagyta el Constantát, ideérkezett. A hajó utasai számára nagymennyiségű kenyeret, szőlőt és olajbogyót vásároltak, majd a hajó felszerelését és folytatta útját Palesztina felé.

— Beszűntették működésüket a társadalmi szolgálat alakulatai. Bucurestiből jelentik: A társadalmi szolgálat vezetője a következő értesítést küldte az összes királyi ifjúsági alakulatokhoz: A katonai összpontosításokra való behívások miatt az összes ifjúsági királyi alakulatok, melyek fiukból állnak, szeptember 5-iki kezdettel beszűntetik működésüket. Aki már eddig megkapta a behívó parancsukat, azonnal jelentkezzenek illetékes csapatvezetőjüknél a munkatáborba kapott igazolványukkal. A csapatparancsnokok kötelesek összecsomagolni a tábor felszerelését és azt elvinni, vagy elküldeni a központhoz, ahonnan igazoló iratot fognak kapni későbbük miatt. A társadalmi szolgálat vezetősége tudomására hozza az ifjúságnak, hogy a társadalmi szolgálat betöltéséről szóló diplomákat az előkészítő tanfolyam befejezésekor tett vizsgák alapján fogják kiállítani.

— Az erdélyi és bánáti CFR nyugdíjasok kolozsvári egyesületének közleménye. Tisztelettel hozzuk tagjaink tudomására, hogy alapszabályaink 43. cikkelyének értelmében f. évi szeptember hó 23. napjának délelőtti 9 órájára az egyesület helyiségébe (Str. M. Foch 34 szám, I. emelet) rendkívüli közgyűlést hívtunk egybe. A rendkívüli közgyűlést tárgya: 1. Nyugdíjas otthon épületének vétele. 2. Halfelszereléshez való hozzájárulás. 3. Esetleges javaslatok. Abban az esetben, ha a fent jelzett időben az alapszabályokban előírt taglétszám hiányozna, a közgyűlést ugyanazon napon és ugyanazon a helyen délelőtt 10 órakor fogjuk megtartani és érte nyes határozatot hozni, tekintet nélkül a megjelentek számára. Pop Valér elnök, Staudu Vasile titkár.

— Kiadták a magyar zsidótörvény fölbirtokpolitikai rendelkezéseit. Budapestből jelentik: A magyar hivatalos lap péntek száma közli a második zsidótörvény fölbirtokpolitikai rendelkezéseinek végrehajtás utasítását. A rendelet eljárási szabályokat tartalmaz a jelenleg zsidó tulajdonban lévő és a törvény hatálya alá eső mezőgazdasági ingatlanoknak fölbirtokpolitikai célokra való felhasználásáról és arról a módról, ahogyan a hatóságok meggátolják a törvény rendelkezéseinek kijátszását. A rendelet szükséges adatok bejelentését a törvény hatálya alá eső személyek köteleességévé teszi kimondja, hogy a városokban, vagy községekben lévő beépített ingatlanok, gyár, bányák, vagy fürdőtelepek célját szolgáló ingatlanok kivételével bármely más ingatlan felhasználható fölbirtokpolitikai célokra.

Iskolások előnye: minden iskolakönyvet írószert, rajzszert igen jó minőségben és alacsony áron Lepage-nál vegyen. Kérjen jegyzéket Lepage-tól.

— Dr. Mandel Fordító Iroda a Str. Regina Maria 19. szám alá költözött.

Legújabb regények: Nagy György: Az uton végig kell menni, kve 158 lei. Berend Miklós: Aki kihullottak Isten tenyeréből, 452 lap, fve, most 119 lei, majd 158 lei. Kádár Endre: Balalajka, fve 119 lei. Lepényi, Kolozsvár. Postán utánvétel. Kérjen új jegyzéket.

Jelent

Cluj, szeptember 12. ismételt és kocsitul miután vas szairások, engedő a ná ra, a rendő

Uránia 1.) Humoros VERE

Perth lo misztikus l a tartzko minden tér dig nagyon nosságtól vonalban á irányítani.

Mint táj iapok első töt szeret székben lát ben és kial ezeknek vo vó fogja m Gyakran Anglia Go általán nem „főnök“ te módszereik A Perth ciában és

Nemessé megdolgoz getze az e tériumba k szerű tiszt kabirással, jellegzetes kolában is lassan) gu matikus és Igy lass lord. A pá icrd, az a jobbkeze v utiak a k nagyon ra öt neve

Perth lo szorgalomn adatát. All bet dolgoz Sir Erik Rendser ba és utok távol állni a Népszöve ken keresz kodása nem lent, hanem zófus, aki szereti a so

Magas, ajku. Lord halaszni és kat.

1933-ban római nagy rátja lett Mussolini, egyszer me vil csak egy angol nagy Az abess nagyon neh napokon ke egyenlőtlen ciai tehetsé

Ma, szerdán és csütörtökön estig jelentkezhetnek még összeírásra a gépjármű, kocsik és székertulajdonosok

Csüt., szeptember 12. A rendőrkvessztura ismételt felhívja a gépjármű-, székertulajdonosok figyelmét arra, hogy miután vasárnap csak délig folytak az összeírások, és mivel ez az idő nem volt elegendő a nagyszámú jelentkező összeírására, a rendőrkvessztura meghosszabbította a

határidőt. Ma, szerdán és csütörtökön estig bezárólag folytatják az összeírásokat. A rendőrkvessztura figyelmezteti az illetékeseket, hogy a törvény szigorát fogják alkalmazni azokra, akik nem tesznek eleget a felhívásnak.

Uránia Mozgó

1.) Nászút féláron
Humoros jelenetekkel teli vígjáték, főszerepekben:
VEREBES ERNŐ, ÁGAY IRÉN, KABOS GYULA.

SZENZÁCIÓS DUPLA MŰSOR!

2.) A négy nővér
Egy kis család mosollyal és könnyel teli története. Főszerepekben:
ROSEMARIE, LOLA, PRISCILLA LANE.

MŰSORON KIVÜL HANGOS HIRADÓ!

LORD PERTH

Perth lord, még a legtöbb angol előtt is misztikus lénynek tűnik fel. Ezt különösen a tartózkodásának lehet tulajdonítani ami minden ténykedésében megnyilvánul. Mindig nagyon félt a szenzációktól és nyilvánosságától és ezért igyekezett a második vonalban állni és a dolgokat másodkézből irányítani.

Mint tájékoztató miniszter azonban a lapok első oldalára került. Sokan szakértőt szerettek volna a propagandafőnöki székben látni, mikrofonnal az egyik kezében és kialudt szivarral a másikban. Hogy ezeknek volt-e igazuk, vagy sem, azt a jövő fogja megmutatni.

Gyakran mondták, — hogy Perth lord, Anglia Goebbelts doktora, ez azonban egyáltalán nem felel meg a valóságnak. A két „főnök” temperamentuma, ideáljaink és módszereik egészen ellentétesek.

A Perth család 600 éve ismerik Skóciában és Perth lord a család 16-ik sarja.

Aki megdöcögött karrierjéért

Nemessége ellenére Perth lord nagyon megdolgozott a karrierjéért. Miután elvégezte az etoni főiskolát, a külügyminisztériumba került, ahol hat évig, mint egyszerű tisztviselő dolgozott. Rendkívül munkabírással, végtelen türelemmel megadott jellegzetesen aprólékos ember. Még az iskolában is „Little by little” (lassan, csak lassan) gunyónéval illették a társait, flegmatikus és biztos munkája miatt.

Igy lassanként mégis emelkedett Perth lord. A párizsi békekonferencián Balfour lord, az akkori idők külügyminiszterének jobbkézke volt. Később, amikor megállapították a Népszövetséget, Clemenceau — ki nagyon sokra becsülte — közbenjárására őt nevezték ki a miniszteri székbe.

A pipás és szorgalmas ember

Perth lord 14 éven keresztül végtelen szorgalommal látta el a felelősségteljes feladatát. Állandóan pipával a szájában, többet dolgozott, mint bárki Genfben. Akkor Sir Erik Drumondnak hívták.

Rendszerint elsőnek ment be a hivatalba és utolsónak jött ki. Mindig szeretett távol állni és egyedül dolgozni. Ugy, hogy a Népszövetség nem egy tisztviselője évenként keresztül nem beszélt vele. A tartózkodása nem gögöt, vagy nem öntudatot jelent, hanem szerénységet. Perth lord filozófus, aki maga is keveset beszél és nem szereti a sok beszédet.

Magas, sovány, szurós tekintetű, zárt ajkú. Lord Perth nagyon szeret golfozni, halászni és szereti a jó ételeket és italokat.

1933-ban a Népszövetség volt titkára római nagykövet lett. Itt rövidesen jó barátja lett Ciano grófnak és a Ducenak is. Mussolini, amint Rómában mesélik nem egyszer mondotta: „Rómában rajtam kívül csak egy ember dolgozik igazán: az angol nagykövet.”

Az abesszin háború alatt Perth lordnak nagyon nehéz volt a helyzete. Mégis hónapokon keresztül megállotta a helyét az egyenlőtlen küzdelemben. Minden diplomáciai tehetségét latba vetve, teljes erejével

megakadályozni igyekezett a mindjobban elhatalmasodó német befolyást.

Aki egyengette az angol-olasz barátság sorsát

Számos alkalommal rábirta Ciano grófot, hogy kobbossa el az angolokat túl vehemensen támadó olasz lapokat. Lassanként egyengette az angol-olasz megbeszélések útját, sohasem vezette el a kedvét a legválságosabb időkben sem. Ismét és ismét próbálkozott, amíg csak nem sikerült.

Ma már nem titok, hogy Perth lord rávette Mussolinót, hogy az utolsó pillanatban beavatkozzon München előtt. Mikor néhány hónappal ezelőtt elhagyta a római nagykövetséget vissza akart vonulni skóciai birtokára. Mikor azonban a miniszterelnök felajánlotta neki a tárcát egy pillanatra sem habozott és azonnal elvállalta a rábízott feladatot.

A volt római nagykövetnek most világosan meg kellett mutatni, hogy mi Anglia külpolitikája a baráti és az ellenséges államokkal szemben. A tisztsége nem színjáték, hanem ellen-erő, amelynek meg kell semmisíteni az óriási apparátussal dolgozó német propagandát, amely hat éve — a megalapítása óta — zavartalanul működött.

Az új miniszter egyébként nem jött felkészületlenül erre a helyre. Szintén tragikus időkben, a világháború alatt állott már ennek a hivatalnak az élén. Több nyelven beszél és tudja, hogy Perth lord a világ összes népei helyzetét és pszichológiáját legjobban ismeri. Felfogó képessége határtalan. Minden új eszme érdekli s a progresszió nagy barátja.

Nem követünk el indiszkréciót, ha megírjuk, hogy lord Perth miniszteri kinevezéséhez nagyban hozzájárult, hogy jobban ismeri az Egyesült Államokat, mint bárki a világon. Bizonyosra vesszük, hogy hozzá fog tudni férni Amerika közvéleményéhez s megfélemlő adagolásban fogja tudni eljuttatni az „információt”.

Az angol propaganda új főnöke — akár csak hajdani mestere Balfour lord — inkább filozófus, mint politikus. Szelleme nem szenvedélyes — hanem teremő. Nem fényes kezdeményező, hanem kiváló szervező, megállja a helyét egy zsenivel szemben is.

Tehát lord Perth, ha nem is fog sok színű zászlócskával, reflektorokkal és hangszórókkal felvonulni, biztos, hogy a vezetése alatt álló hivatal a legjelentelenebbnek látszó aprólékoságig szervezte meg és tökéletes hozzáértéssel fogja vezetni.

A magyar kormány vizum-kényszert léptetett életbe az eddig mentesített országok számára

Budapest, szeptember 12. A magyar kormány néhány állammal ismét életbe léptette a vizum-kényszert. Németországgal, Svájcjal és Lichtenstein hercegséggel már ma, míg a többi országokkal szeptember 15-ikén lép életbe az új rendszer, amely a diplomáciai utlevelekre is vonatkozik.

Aranyér ellen Goedecke féle Arusol!

Egyre nagyobb méreteket öltenek a csapatmozdulatok a nyugati fronton

(Első oldali cikkünk folytatása)

PARIZS, szeptember 12. (Rador.) A Havas jelenté: A francia főhadiszállás közleményei megerősítik, hogy két nap óta jelentékeny hadműveletek vannak folyamatban a Saar és a Vogézek között, tehát a Saareguamines és Bitche határvárosok, valamint Bliksastiel és a két hid által határolt területen. Erről a hadműveletről említést tett a vasárnap esti közlemény is. Husz kilométeres arcvonalon folyik a küzdelem, tehát nagyobb arányú csapatmozdulatokról van szó, amelyek meghaladják az egyszerű előrsi előnyomulás méreteit. Ugy látszik, hogy a nyugati front eme körzetében az érintkezés felvétele és az ellenséghez való közeledést komoly harc váltotta fel. Mégis hangsúlyoznunk kell, hogy a francia csapatok még távol vannak a tulajdonképpeni Siegfried vonaltól, annak dacára, hogy ezen a Saartól keletre eső területen a Siegfried vonal nincsen annyira távol a határtól, mint a Saartól nyugatra, ahol a francia és német erődítések között majdnem 20 kilométernyi a távolság. A földrajzi helyzetet ezen a vidéken úgy lehet találgatni jellemezni, hogy a Siegfried vonalat egy olyan erődítmény falaihoz hasonlíthatjuk, amit Vauban tábornok elveit szerint emeltek. A francia csapatok most megnyitották az utat a Saarenti állásokhoz. Az ellenséges ellentámaszkodásoknak, valamint a Moselle közelében tegnap jelzett zavarteltségeknek tehát nincs más céljuk, mint a lehető legtovább késleltetni a pillanatot, amikor a franciák abban a helyzetben lesznek, hogy hatékonyan rohamozzák meg a Siegfried-vonal tényleges erődítményeit. A nyugati fronton a hadműveletek még sokáig egy erődítés elleni háború gízási jellegét fogják viselni.

Saarbrückentől keletre irányul a francia támadás

Párizs, szeptember 12. A Havas távirati iroda jelenté: Az éjszaka folyamán a francia csapatok tevékenysége arra korlátozódott, hogy terepjavítási munkálatokat végeztek a Saar és Blies összefolyásától keletre elfoglalt területen. Az eddig elért fontos eredmények ellenére, csak részleteredményekről lehet beszélni. Ezeket az eredményeket azonban széles fronton megfigyelhető előnyomulás jellemzi, bár az előnyomulás nem helyezi mozgásba az összes csapatokat, csak a felderítőket, akiket a gyalogság előőrsi is támogatnak. A mozdulatok a saarbrückeni nagyfotasságu göctől keletre történnek. Megemlítendő, hogy ezen a vidéken a Siegfried-vonal körülbelül 10 kilométer távolságban hajlik el észak felé és hogy a Saarbrücken város mögött elhaladó német erődítési vonal bizonyos nyílást képez, amely mögött a második erődítési vonal húzódik. Ami a német csapatoknak a moselli front nyugati részében megkísérelt offenzív mozdulatait illeti, ezeket a mozdulatokat nem folytatták. A német csapatok itt tanúsított támadó mozdulatai inkább a zavarteltséget célozták és fontosságukban semmiesetre sem voltak összehasonlíthatók a francia előőrsök mozdulataival a front központi részén.

Német ellentámadások

Párizs, szeptember 12. (Havas.) A francia vezérkar jelentése a következőképpen hangzik: „Szeptember 11-én este, jölehet az ellenség állandóan ellentámadásokat intéz, sikerült újra komoly támadásokat végrehajtaniuk a Saartól keletre eső harctér husz kilométeres vonalán.”

Katonai pompával temették el a németek a lelőtt francia repülőbiztonságokat

Berlin, szeptember 12. (Rador.) DNB.: Karlsruhe-ból jelentik, hogy azt a két francia repülőbiztonság, akiket pénteken este német terület felett légiharcban lelőttek, hétfőn délután a karlsruhei főtemetőben katonai tiszteletadás mellett temették el. Egy német kiléptető kísérte a koporsókat a sírig, ahol katolikus lelkész tartott istentiszteletet. A pap néhány szót mondott a hazájukért elesett francia tisztek emlékezetére. A katonák diszlovást adtak le. Karlsruhe katonai parancsnoka a német hadsereg nevében virágkoszorút helyezett el a két koporsóra.

Az angol csapatok lelkes fogadtatása Franciaországban

London, szeptember 12. (Rador.) Az angol lapok elsősorban, első oldalukon hatalmas címelek alatt közlik az angol csapatok Franciaországba való érkezését. Egyidejűleg a lapok kiemelik, milyen lelkesedéssel fogadták az angol csapatokat francia földön.

A Daily Express, miután leírja a lakosság baráti megnyilatkozásait a brit katonák iránt, megállapítja, hogy az angol csapatok most francia földön vannak. A háború tehát most már angol háború is.

A Times párizsi tudósítója szerint a brit csapatok létszáma nagyobb, mint 1914-ben volt. Franciaország most tudja, hogy a brit csapatok francia földön tartózkodnak. Sohasem kételkedett jöveteleikben, de jelenlétük mégis mély benyomást keltett.

Hatmillióra nő a francia hadsereg létszáma

London, szeptember 12. Gort tábornokot a Franciaországba küldött angol expedíciós hadsereg főparancsnokává nevezték ki. A Daily Telegraph jelentése szerint a francia hadsereg létszáma rövidesen eléri a hatmillió embert.

György király üzenete az angol flottához

London, szeptember 12. (Rador.) Az angol király hétfőn üzenetet küldött a haditengerészeti flottához, valamint a brit kereskedelmi és halászhajók tengerészeihez. A kereskedelmi tengerészekhez intézett üzenetében az uralkodó ezeket mondja: „Mindegyiketek számára kijelentem, hogy küldetésetek nem kevésbé fontos a brit nép léte számára, mint a haditengerészeké, a szárazföldi vagy légi hadseregé. A nemzet rátok támaszkodik a számára szükséges nyersanyagok beszerzésében. Hosszu és dicsőséges történelemre tekintek vissza és én büszke vagyok arra, hogy a kereskedelmi és halászfloata vezetőjének címét viselem. Tudom, hogy elhatározottsággal és a szükséges bátorsággal fogjátok megtenni kötelességeket!”

A „Regent Tiger” legénységének megmenekülése

London, szeptember 12. (Rador.) A Regent Tiger legénységét a Jean Jadot utasszállító gőzös partra tette. Ismeretes, hogy a Regent Tigert egy német tengeralattjáró megtorpedózta. A kimentett matrózok dráma beszámolót adtak a Regent Tiger elsüllyedéséről. Miután a hajót torpedó érte, legénysége, valamint utasai két mentőcsónakba ültek. Alig pár száz méternyire voltak a hajótól, amikor azon tűz ütött ki. A mentőcsónakok eltávolították, de a tisztek azt hiszik, hogy a Regent Tiger nem süllyedt el.

Ágyulövészek Gibraltárnál

Algésiras, szeptember 12. (Rador.) A Cifja tignökség jelenté, hogy hétfőn éjjel 0.20 órakor ágyulövészeket hallottak Gibraltár felett. Az ottani parti őrök lőttek egy holland kereskedelmi hajóra, amely nem volt hajlandó megállni a háborús csempészsé ellenőrzésével megbízott hajók felszólításaira. Nyugat felől szintén ágyulövészek hallatszóttak. A szállítás ellenőrzésére kiküldött angol hadihajók lőttek.

(Folytatás a 8-ik oldalon)

SPORT

Buteanu Aurel dr. az Universitatea elnöke

Uj vezetőség az egyetemi labdarugószakosztály élén

Cluj, szeptember 12. (Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári Universitatea labdarugócsapata akkor élte világlóráját, amikor ennek élén Buteanu Aurel dr állott. Időközben a népszerű sportvezető eltávozott az egyetemi futballgyűjtés vezetőségének éléről és ezzel a futballcsapat vonala is egyre lejjebb eszketett annyira, hogy az Universitatea végül is kiesett az első osztályból.

A vezetőségi krízis azóta is tart az Universitatea kebelében, bár az idők folyamán az együttes ügyének vitelével több vezetőgarnitúra próbálkozott. Az illetékesek most újra Buteanu Aurel dr-hoz fordultak, kérve őt, vegye ismét kezébe az egyetemi futballszakosztály sorsának irányítását. Buteanu Aurel dr elvállalta a vezetői tisztet és már meg is alakította a szűkebb vezetőségét, amelyben kivülé Giurgiu Ghița, az időközben megszünt Patria volt munkatársa, Constantinescu és Socoiu foglalnak helyet.

Az egyetemi sportegyesület körében bizakodással tekintenek az új vezetőség munkájára, amely teljes bizalmat élvez és amelynek munkájától az Universitatea fellendülését várják.

Svédországban ünneplik Bauer kisasszonyt, aki átúszta a La Manche-csatornát

Stockholm, szeptember 11. Svédország szertartással ünnepli Bauer Sallyt, a La Manche csatorna átúszóját. A lapok tele vannak Bauer kisasszony képeivel és csak most bontakoznak ki „Sally” nagy sportteljesítményének részletei. (Mindenki csak így hívja a népszerű hölgyet). Senki előtt sem kétséges, hogy ez a név ma csak egyet jelent a fjordok hazájában: Bauer kisasszonyt. Pedig van Svédországban még néhány ezer Sally.

Bauer Sally a 23-ik, aki átúszta a csatornát. Ime a névsor:

1875: Webb kapitány angol 21 óra 45 perc.
1911: Burgess angol 22.35, 1923: Sullivan USA 27.25, Tirabocchi Argentína 16.33, Tóth Károly USA (magyar származású) 16.40, Ederle Gertrud USA 14.31, Corson-Gade asszony USA 15.38, Vierkötter német 12.42, Michel francia 11.05, Durham angol 13.56, Spaeck cseh 10.45, 1927: Temme angol 14.29, Gelitze kisasszony angol 15.15, Hill kisasszony angol 15.09, 1928: Hawkes kisasszony angol 19.16, Sharpe kisasszony angol 15.05, Helmy Egyiptom 23.46, 1930: Duncan kisasszony Dél-Afrika 16.15, 1933: Lowry kisasszony angol 15.45, 1934: Temme angol (másodsor) 15.54, Faber Emma olasz 14.40, 1937: Blowe angol 13.29, 1939: Bauer Sally svéd 15.22.

Bauer kisasszony edzője és atyamestere Temme Ted volt, az egyetlen ember, aki kétszer uszta át a csatornát. Tanácsaival állandóan a svéd hölgy rendelkezésére állt. Sally fel is használta alaposan a kövérkés angol uszó — mellestleg válogatott póljátékos — tanácsait.

Bauer kisasszony rendkívül csinos megjelenésű. Állandóan mosolyog. (Ha kevésbé csinos lenne, talán nem is lenne ennyire népszerű).

Tekintettel arra, hogy a csatornaúszás nem amatőr-vállalkozás, hiszen az előkészületek rengeteg pénzt emésztettek fel, Sally sem fizetett rá az úszásra. Eltekintve attól a nagy anyagi segítségtől, amelyet a svéd gyár- és ipar nyújtott a nemzeti fontosságú feladat előkészítésére, az üzleti hírvérés sem hagyja kihasználatlanul a nagy sikert. Az egyik rákivonatgyár például képet közöl, amint Sally úszás közben iszik a gyártmányából.

Akik azt hiszik, hogy a csatornaúszás egy történelmi, hogy a vállalkozó a Gris Nez-foknál vízbeveti magát a francia parton és toronyiránt uszik Doverig, az nagyon téved. Mert az úszás menetrendje a következő: A

Iskolakönyv IRÓ-RAJZSZER
LEPAGE-NÁL - JÓ OLCSÓ

Gris Nez-foknál beugró uszó (szemüveggel és néhány kiló zsírral súlyosbitva) délnak veszi útját. Az indulásnál feltétlenül szükséges, hogy apály legyen. A visszahúzóó tenger sodra segíti a vállalkozót. Amikor az apály megszűnik, északi felé fordul, jóval túlhalad a Dover—Gris Nez-tengelyen. Az angol partok előtt 5 kilométerrel ismét délnak fordul, eluszik Dover előtt és Folkestone kis öblében ér partot. Szóval egy „Z” betűt tesz meg a La Manche-csatorna ide-odaáramló vizében.

Bauer Sally most nagyon népszerű. Labdarugómérkőzéseket, színházi előadásokat ugy

hirdetnek, hogy ő is ott lesz. Hajót kereszttel, kezdőrugást végez, szóval népszerűsége tetőfokán áll. Valóságos nemzeti hős lett belőle.

Mi újság a sportvilágban?

Von Tschammer und Osten német birodalmi sportvezér a futball-, a kézilabda-, a gyeplabda és a vízipóló bajnoki mérkőzéseket megszüntette a további rendelkezésig.

A temesvári Ripensia tovább fiatalítja csapatát. Legújabbán Mezesan személyében kapust szerzött.

KÖZGAZDASÁG

A kormány gazdasági bizottsága az importengedély nélküli fontosabb nyersanyagok mielőbbi elvámoltatását kívánja

Az érdekelt vállalatoknak speciális importengedélyeket ad ki a nemzetgazdasági minisztérium

Bucuresti, szeptember 12. A romániai vámhivatalokban nagyon sok olyan nyersanyag és áru fekszik, amelyekre vonatkozó importengedélyt az illető cég, vagy egyáltalában nem kapta meg, vagy pedig a Banca Nationala nem adott transzfervizumot rá, devizadisponibilitás hiányában. Ezek között nagyon sok olyan nyersanyag is van, amelyekre a román hadfelszerelési iparnak szüksége van. A kérdéssel tegnap foglalkozott a kormány gazdasági bizottsága és elhatározta, hogy az ilyen nyersanyagok és áruk mielőbbi elvámoltatására a nemzetgazdasági miniszter speciális engedélyeket ad ki az illető vállalatoknak, függetlenül az importkvótáktól és hogy ezekre a speciális importengedélyekre még a Banca Nationala transzfervizuma sem szűkíthat. Elhatározták azt is, hogy az ilyen árukra érvényesek azok az importengedélyek is, amelyekre a Banca Nationala a transzfervizumot devizadisponibilitás hiányában nem adta meg. A kormány gazdasági bizottságának határozata a következő nyersanyagokra és készárúakra vonatkozik:

Nyerspamut, pamutfonal, nyersgyapjú, gyapjúfonal, nyersbőr, tanninkivonatok, gumi, festékek, réz, horgany, ón, nyersvas, öntöttvas, speciális acélok, öntőedekosz, gyógyszeres, sebészeti műszerek és általában minden olyan nyersanyag, félgyártmány, vagy árucikk, amelyekre a hadseregnek dolgozó iparvállalatoknak szüksége van és amelyeket importengedély hiányában nem tudtak elvámoltatni. A fenti rendelkezések a vámhivatalokhoz már beérkezett árukra és nyersanyagokra vonatkoznak.

Értesüléseink szerint a speciális engedélyek kiadását — külön kérvények alapján — már a napokban megkezdi a nemzetgazdasági minisztérium.

A módosított illetéktörvény szerint a cég-hivatali állampolgársági igazolásokkal kapcsolatos kérvényekre harmincnégy lej bélyeg ragasztandó

A fenti címen befizeteli magasabb illetékeket nem térítik vissza

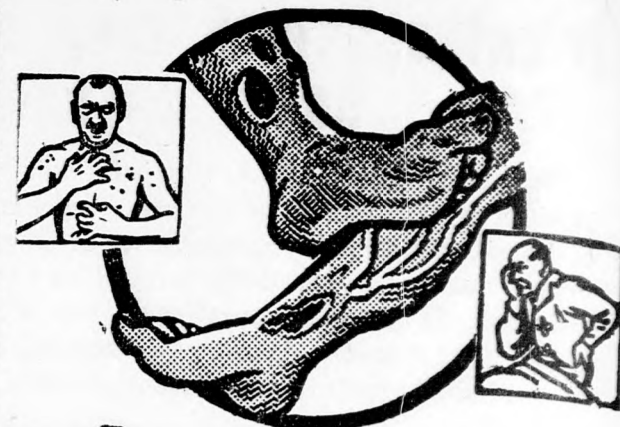
Bucuresti, szeptember 12. A Hivatalos Lap hétfői számában rendeltörvény jelent meg a bélyegtörvény 4-ik fejezetének 30-ik szakasza módosításáról, amely a cég-bejegyzési illetékeket szabályozza. Az egy-szakaszos módosítás szerint a bélyegtörvényt a következő rendelkezéssel egészítik ki: „A cégajánlatban történő bármilyen bejegyzés alatt csak azokat a módosításokat kell érteni, amelyek a kereskedelmi cég lényeges tényezőjét változtatják meg, mint például a cég bejegyzése és módosítása, az embléma (jelszó) megváltoztatása a cég tárgyának, vagy időtartamának módosítása, a tőke emelése, vagy leszállítása, a közkereseti, vagy betéti társaságok cégtársainak változása, fiókok, vagy ügynökségek létesítése, illetve megszüntetése, vállalatok egybeolvadása, felszámolás, cégtörzés, új védjegyek és márkák, vagy találmányok megszerzése és kihasználása.” A törvény indoklása szerint erre a pontos meghatározásra azért volt szükség, mert különféleképpen értelmezték a cég-hivatali bejegyzésekre vonatkozó illetékezési rendelkezéseket. A bélyegtörvény nem vont a illetékkötelezettség alá mindazokat a bejegyzéseket, amelyeket a kereskedőknek és kereskedelmi vállalatoknak a cégtörvény alapján meg kell csinálniuk. A törvényhozónak ez a szándéka világosan kitűnik abból a rendelkezésből, hogy például a tőke-termelések bejegyzésénél csak a régi és új határösszeg közötti különbözetre írja elő az illetéket, vagyis csak azoknál a kérelmeknél kell bélyegilletéket fizetni, amelyek

ből a bejegyzett cégek üzleti tevékenységének nagyobbodása, változása, vagy lényeges módosulása tűnik ki. Ezzel szemben az olyan bejegyzéseknél, amelyeknek csak tájékoztató, vagy nyilvánossági jellegük van, csak a kérvényeket kell felbélyegezni a bélyegtörvény negyedik fejezetének 1. szakasza szerint. Az illeték alól mentesített bejegyzések közé sorolja a törvény indoklása a cégjegyzési jog megadását, vagy megvonását, az ügykezelési rendszerre vonatkozó változásokat, a székhely megváltoztatását, az igazgatóság összetételében beállott változásokat, a közgyűlési határozatok közlését, stb.

A fentiekkel kapcsolatban érdeklődtünk a Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara cég-hivatalánál, ahol közölték, hogy a módosított illeték törvény alapján az állampolgársági igazolásokkal kapcsolatban a következő illetékek fizetendők: A kérvényre 8 plus 1 lej bélyeg, a kérvényhez mel-
lelkelendő 7 plus 2 lej és 14 plus 2 lej bélyeg, vagyis az összesen 34 lej.

Uj bankjegyek Franciaországban. A Banque de France vezetősége új 50 és 100 frankos címletű bankjegyeket bocsájtott ki.

Emelkednek a bőrárak. A bőrgyárak elhatározták, hogy az árakat fellemeik. Az ár-emelést a nyersanyagdrágulással indokolják. Az ár-emelés átlagban 10 lej kilónként, a Dermata az árakat hétfő óta 7 százalékkal emelte. Az importbőrök árában átlagban 25 százalékos emelkedés mutatkozik.

A rossz vér következményei

Ekzema - Hólyagos pörnsenek - Furunculusok - Reuma - Visszerek - Lábfájás
Érelmeszesedés - Női bajok

Tiszta vér: egészség, tisztátalan vér: betegség vagy halál. Meg lehet őrzeni a vér tisztaságát? Minden bizonnyal. A Dèpuratif Richelet egyszerű és olcsó szere a vér tisztántartásának. E heroikus szer hatása alatt a vér megszabadul minden mérgező anyagától és gyökeresen megtisztulva, hamarosan ismét az a tápláló folyadék, az egészség és az élet ama közlekedési eszközévé válik, amelynek rendeltetése alapján lennie kell. Régi ekzemában, vagy egyéb bőrbajokban hólyagos pörnsenek, furunculosis, psoriasis, sycosis, bőrpíróság, csalánkiütés stb. Szennvedők kinzó viszketései megszűnnek, sebek megszáradnak és lehullanak, bőrük újra egészségessé és üdévé válik. A merev izületi fájdalmas reumában szenvedőket, a mozgatlanságra kárhoztatott köszvényeseket visszaadja a normális életnek a Dèpuratif Richelet. A visszerek és aranyerek egész serege győződött már meg róla, hogy ez a szer eltünteti bajait; a viszkető fájdalmak elmúltak, a daganatok eltűntek; a gennyedő sebek folyása megállt, a sebek bezárultak és semmimó heget hátra nem hagytak. A hiányos nedvkeringés áldozatait: az érelmeszesedés folyamánaként idő előtt megöregedett férfiakat és a kritikus korban levő asszonyokat megszabadította a Dèpuratif Richelet szívdobogásuktól, szédüléstől, a halántékukban időnként fellépő nagy fájdalmaktól, szemképrázásuktól és elviselhetetlen vese-fájdalmaitól. Mindezeknek a betegeknek a Dèpuratif Richelet vérik megtisztítása és regenerálása útján meghozta újból a fájdalommentes, tevékeny és boldog élet lehetőségét.

DÉPURATIF RICHELET

minden gyógyszerárban és drogériában kapható

Százszázalékkal emelkedtek a hajófuvardíjak. A Földközi tengeren — néhány napi szünetelés után — a hajóforgalom ismét megindult. A fuvardíjakat azonban átlagban százszázalékkal emelték. Így Constanța — Antwerpen viszonylatban az eddigi tonnánkénti 16 shillinges fuvardíjat 32 shillingre emelték. Ugyanezokra a hajóbiztosítási díjat az érték tíz százalékára emelték fel a biztosítók. A fuvardíjak ilyen arányú emelkedése drágítja ugy export, mint importcikkeinket.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	143.52—143.58
font	662.40—672.78
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1425—1430
angol font, 20%-os kvóta	1465—1475
angol font, 40%-os kvóta	1180—1190
dollár, 30%-os szabadkvóta	345
svájci frank, 30%-os kvóta	75—
francia frank, 20%-os szabadkvóta	8
francia frank, 30%-os kvóta	8.30
holland forint, 30%-os kvóta	185
belgas, 30%-os	56.50
svédkorona, 30%-os kvóta	80

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font angol árukra	1210 lej
font más államok áruira	1305 „
font angol gyarmatok áruira	1250 „
belgas	55 „
holland forint	140—142 „

SZERDA
Bata
A világszer
rekeltség,
ban van, a
dokkjában
gépzeteket
E 200 ton
meghaladja
szlovákiából
gyártmányok
elkülöve és
vannak, amé
amint a gép
lesznek. (E
Már késze
épülttomb é
személyzet,
nikusok kar
berendezések
Komoly kilát
seket a laké
nanszirozni.
cseh tőkével
érdekeltségé
is, nem fordú
A tervezet
ben az a vél
gyártelep kö
mennyiséget
amennyit a
kiviteletet
kurrenciát je
és jamaicai
szállítóknak,
országokat k
tani kanadai
lán nem sz
Nyugat-India
érdekeltség
ket bonyolító
ral rendelkez
A kanadai
343.188 pár
gyár teljes p
becsülik, mi
Bata-cipő fo
SZERDA
MÜ
A SEI
Általános kö
délyek va
tőkeletés
jelenete
pekben:
elegánsal
AZ UR
Dupla műsor
rikai csa
könyvel.
rom ame
Rosemary
nés vig
Ernö, Ag
A RO
Két szenzáci
Gyanúsíté
szenzáció
nézni ezt
mából so
eszereplők
II. Három
világhírű
szereplők
Frank M
A THA
Figyelem! Az
mindenna
dszungel
Mindkét
Előadások
A R
Ma 3, 6 és 9
helyár!
zenés film
és Herber
landjai.
nemlmi drá
Garry Co
nal. Helyár

Bata gyökeret ver Kanadában

A The Financial Post ontariói közgazdasági lap augusztusi száma közli a következő figyelemreméltó cikket.

A világszerte ismert Bata-féle cipőgyári érdekesség, melynek központja Csehországban van, a múlt héten Frankford (Ontario) dokkjában egy nagy hajórakományt kitevő gépezeteket hajózott ki.

E 200 tonnás szállomány, mely tömegében meghaladja a küldeményeket, részben Csehszlovákiából, részben Angliából, a Bata-féle gyártmányok központi eladási helyéről lett elküldve és további küldemények is jelezve vannak, amelyek sorozatosan fognak beérni, amint a gépek és a gyártmányok készen lesznek. (Ez ha a háború befejeződik. Szerk.)

Már készen állanak a tervek 10-20 lakóépülettömb építésére, melyekben a társulati személyzet, különösen a mérnökök és technikusok kara fog lakni, akik felszerelik a berendezéseket és előkészítik a termelést. Komoly kiállítás van rá, hogy ezen építkezéseket a lakástörvény értelmében fogják finanszírozni. Egyébként ezt a vállalatot nem csak tőkével fogják táplálni és a Bata-féle érdekességek, bármely államban dolgozzanak is, nem fordultak állami segítséghez.

A tervezett gyártási eredmény tekintetében az a vélemény, hogy a kanadai Bata-gyártelep közel négyszer annyi kiviteli ármenyiséget lesz képes előállítani, mint amennyit a kanadai cipőgyárosok múlt évi kivitele kitétt. Miután azonban ez nagy konkurenciát jelentene különösen a new-zealandi és jamaicai piacokon érdekeit kanadai cipőszállítók, a Bata export nagy része olyan országokat kíván felkeresni, melyeket a mostani kanadai cipőipar kevésbé vagy egyáltalán nem szolgált ki. E tekintetben főleg Nyugat-India jön tekintetbe, ahol a Bata-féle érdekesség már eddig is jelentékeny üzleteket bonyolított le és ahol máris több raktárral rendelkezik.

A kanadai cipőipar múlt évi kivitele 343.188 pár volt. Viszont a kanadai Bata-gyár teljes produkcióját 1.400.000 pár cipőre becsülik, míg kanadai eladásra 50.000 pár Bata-cipő fog kerülni. Kanadában az 1935,

1936 és 1938 években több mint 200 cipőgyár közel 22 millió pár cipőt termelt, míg 1938-ban Kanadába külföldről 748.313 pár cipőt vittek be, mely mennyiség az 1937. évi 672.466 pár bevitt cipővel szemben emelkedést jelent.

Az új kanadai Bata-gyártelep több mint kétszerannyit cipőt fog Kanadában eladni, évente, mint amennyit a Bata Import & Export cég Torontóban 1938-ban eladott és már az ez évi Bata-cipő eladás is többet tesz ki 200.000 párnál. Ez lényeges emelkedés ama 49.000 pár cipővel szemben, melyeket a kanadai piac 1935-ben Csehszlovákiából — valószínűleg főképp a Bata-gyáraktól — importált.

Míg a Bata-féle termelési és eladási központok létesítése Kanadában érthető, ezt nem lehet mondani angol cipőgyárak áttelepüléséről, mivel oly nagy a kereslet a brit szigeteken az angol és Bata gyártmányokkal szemben, hogy az ottani gyárak bővítése esetén a termelés nagy részét a hazai angol piac használná fel. Bármint legyen, a Bata-gyár kanadai alapítását két dolog indokolja és pedig hogy nehéz óriási távolságra hajón szállítani az árut, másrészt mert az angliai ipartelep a háború elpusztíthatja. Az angol gyárak a Tilbury-dokkban vannak helyezve Londontól 25 mérföldnyire és a légitámadások bombái kárt okozhatnak bennök. Viszont az exporthajósok valószínűleg meglesznek nehezítve és exportklíring hiányában az áru a dokkokban fog megrekedni.

Londoni jelentés szerint az angliai Bata-vállalat körülbelül másfélmilliónyi dollár befektetéssel rendelkezik és bő hitelt élvez és állítólag a Bata világkonzern daniái fiókjának ellenőrzése alatt áll. Habár pontos adatokat nem lehet tudni a kanadai befektetés mértékét illetően, megbízható adatok szerint a kanadai üzem megindításához legalább is akkora, ha nem nagyobb tüke szükséges, mint az angol vállalathoz, tehát másfél millió dollár, mely összegben befoglaltatik a behozandó gépek és felszerelések értéke is. Frankfordban tehát sűrűn felállítják a cipőgyárakat, de börgyárak alapítása nincsen tervbe véve, miután a borszükségletet a meglévő börgyárakból szándékoznak fedezni. (dr s. m.)

2 NAP MULVA

Két nap mulva lesz az **ÁLLAMI SORSJÁTÉK** III. osztályának a húzása.

A SZERENCSE MOSOLYOG ÖNRE

APROHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elvesztett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közlünk. Jelgén levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

Tanítványképzés! Kosmetika „Boté” Hamburg M. Reg. Ferdinand 34. II. tel. 20-11.

Két szoba, konyha, speiz 1500 lejért kiadó. Regele Ferdinand 121.

Kiadó lakás, Egy szoba, konyha, elő- és fürdőszobás komportos lakás és egy modern garzonlakás azonnaira. Str. Rudeanu 17.

Koncentrások figyelmébe! Az ünnepek alatt jól étkezhetnek kedvezményes áron a „Bristolban”.

Az ünnepekre előjegyzéseket úgy bentékezésre, mint kihordásra elfogad. Izletes uri konyha, mérsékelt árak. „Bristol” orth. kóser étterem-bodega Cluj, Regele Ferdinand 37. (Buhusi posztólerakkal szemben). Naponta friss máj-, tepertő- és felvágottkülönlegességek. A Rabbitanács felügyelete alatt.

Ingyen nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha- és kabátiszöveteket, készféhérműt, kötöttáru, maradékokat Finkelsteinnál, Stroiescu 3, udvarban. Uránia mozi háttamögött.

Könyvkötészeti munkákat széleskörűen és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészeti

Tulajdonos: MARK LAZAR.

CLUJ, Piata Unirii 8.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Általános közkívánatra: Kentucky, a szenvedélyek városa. Színes, minden tekintetben tökéletes film, melynek legizgalmasabb jelenete a kentucky-i lóverseny. Főszerepekben: Loretta Young, Hollywood legelőgásabb és legcsinosabb művésznője.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Dupla műsor! 1. A négy nővér. Egy kis amerikai család története, tele mosollyal és könnyel. Főszerepekben a legszebb három amerikai nővér: Lola, Priscilla és Rosemary Lane. 2. Nászút féláron. Zenés vígjáték főszerepekben: Verebes Ernő, Ágay Irén, Kabos Gyula.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Két szenzációs premier egy helyért: I. Gyanúsított asszonyok. A világvárosok szenzációja. Asszonyok jöjjenek el megnézni ezt a filmet, amelynek mély tartalmából sok tanulságot szűrhetek le. Főszereplők: Warren William, Gail Patrick. II. Három ember a hóban. Erich Kästner világhírű regényének filmváltozata. Főszereplők: Robert Young, Mary Astor, Frank Morgan. Előtte új Metro híradó.

A THALIA MOZGÓ MŰSORA:

Figyelem! Az őszi szezon szenzációja! Ma és mindennap minden idők leghatalmasabb dzsungel világlágere: Az őserdők hősei. Mindkét rész egyszerre egy helyért! Előadások: 3, 6 és 9 órakor.

A RIO MOZGÓ MŰSORA:

Ma 3, 6 és 9 órakor! Két világláger! Egy helyért! I. Egy édes kis lány. Énekes, zenés filmsláger. Fősz.: Deanna Durbin és Herbert Marchall. II. Marco Polo kalandjai. Monumentális rendezésű történelmi dráma. Az évad szenzációja. Fősz.: Garry Cooper és Sigrud Gurie. III. Journal. Helyárak: 14 plusz 5 lej.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Rendkívüli premier! A veszélyes kor (A 20 évesek). A színpad ezer titka, remények sikere fénye, szerelmek sirja ez a nagyszerű film. Főszereplők: Louis Jouvet, Odette Joyeux és Dalio. A francia filmgyártás büszkesége.

RÁDIÓ-MŰSOR

Szerda, szeptember 13.

Bucaresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.17: Lemezek. 20.15: Rádiózenekar. 21: Stefanovici énekes. 21.25: Rádiózenekar. 22: Hírek. 22.15: Lemezek. 23: Hírek. 23.15: Vendégloji zene.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Regőscsoport. 14: Katonazene. 18.10: Tánccselezek. 19.10: A rádió szalonzenekara. 20.25: Cigányzene. 21.20: Közvetítés az Orion rádiógyárból. 21.55: Hanglemezek. 22: Katonazene. 24: Hanglemezek. 24.25: Cigányzene.

Indokolatlanul emelkednek a gyógyszerárak. A bucaresti Semmalul című napilap írja: Néhány napja az események hatása alatt ismét emelkedtek az árak. Egyes üzletekből gyanus módon eltűntek az árak. Ezzel kapcsolatban említésreméltó, hogy a gyógyszerárak több mint 30 százalékkal megrágtak. Tudomásunk szerint semmiféle új illetéket nem vezettek be, különleges adókat nem alkalmaztak, egyszerűen semmi olyan körülmény nem adódott, amely indokoltá tenné az árak emelését. Végül a lap érélyes rendszabályokat sürget az árdragítás megszüntetésére.

HIRDETÉS AZ ÜZLETI LEJKE:
HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Blánaria „NICU” — Szmuk Bucuresti, Str. Carol 25. Soarelui ucca 9 sarkán. Telefon: 429-21. Bucurestiben okvetlenül tekintse meg modelljeimet. Vállalom új bundák készítését, átalakításokat. Szőrmefestések és kikészítések vegyi uton. Válaszpörtyözött levelű kérdésekre díjtalanul válaszolok. Régi bundáját csekély ráfizetéssel újra cserélem be.

Órakeresést, üzleti könyvek felfektetését, könyvelési restanciák feldolgozását vállalja könyvszakértő. Cim a kiadóhivatalban.

Nőtlen, katonamentes szeszfőző szakgyakorlattal: szeszgyárnál, gyümölcsipárlótelep-kezelésnél, felügyelői állást keres. „Nőtlen szeszfőző” jelgére a kiadóba.

Nevelőt keresünk két negyedik liceumista kislányhoz teljes ellátással. Ajánlatok fizetési feltételekkel az Hirsch Jenő Sintereag. jud. Someș küldendők.

Központban különbejárta tiszta uccai szoba fürdőszobával üresen, vagy butorozva azonnal kiadó. Cim a kiadóban.

Háromszobás modern, komfortos különálló villa, közeli villasor elején, novemberre kiadó. Str. Fântânele 7.

Benzinpumpát 3-4 ezer literes tartánnyal, használat, keresek megvételre. Dr Lázár, Regina Maria 6.

30-40 év körüli hölgyet magammal vinnék Palesztinába. Két fénykép szükséges. Jelgő: „30 font”.

z vér ményei

senések - Furuncsenések - Lábfejás - Női bajok

ztátalan vér: beteghet örízni a vér tiszt. A Dépuratif Richea a vér tisztántartásáa alatt a vér megszaagától és gyökeresen ismét azzá a tápláló az élet ama közleke- melynek rendeltetésé ekzemában, vagy os porsenések, furun- bórpirosság, csalán- zó viszketései meg- adnak és lehullanak, idévé válik. A mervan szenvedőket, a ottótt köszvényeseket nek a Dépuratif Ri- yeresek egész serege egy ez a szer eltün- dalmak elmúltak, a nyedő sebek folyása és semminő heget és semminő nedvkeringés és folyamánnyaként iakak és a kritikus megszabadította a agásuktól, szédülé- nként fellépő nagy suktól és elviselhe- ndezeknek a bete- tet vérük megtisztí- ghozta újból a fájd- boldog élet leheté

ATIF LET

rogériában kapható

pek a hajófuvar- — néhány napi forgalom ismét zonban átlagban egy Constanța— eddigi tonnán- at 32 shillingre biztosítási díjat elték fel a biz- arányu emelke- mint importcik-

ti Bank olyamai:

141.52—143.58
662.40—672.75
663.09—673.44
76.11—77.28
31.88—32.38
3.78—3.85
40.50—41.50
25—27
4.68—4.77
4.68—4.77

rgalomba h- z- nai szálladak- övetkező árto-

óta 1425—1430

1465—1475

1180—1190

348

75.—

rvóta 8

8.30

185

56.50

80

rfolyamai:

— 1210 lej

— 1305 "

— 1250 "

— 55 "

140—142 "

UJ KELET Legújabb hírek

Élénk diplomáciai tevékenység Rómában

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

Róma, szeptember 12. (Stefani). Ciano külügyminiszter tegnap hosszasan tanácskozott Sir Percy Lorrain római nagykövettel.

Róma, szeptember 12. (Dunaposta). Ciano külügyminiszter kedden kihallgatáson fogadta Mackensen római német nagykövetet, akivel hosszasan tanácskozott.

Párizs, szeptember 12. (Havas). Francois Poncet római francia nagykövet tegnap hosszasan megbeszélésen volt Bonnet külügyminiszterrel. Francois Poncet beszámolt ró-

mai benyomásairól. A főhivatalos Petit Parisien szerint az olasz-francia viszony a jelen pillanatban teljesen korrekt. Poncet nagykövet Rómába visszatérése előtt kormányától új utasításokat fog kapni.

Róma, szeptember 12. (Rador). A Popolo d'Italia feltűnést keltő cikkben többek között azt írja, hogy „a történelem mutatója rendkívül fontos órák előtt halad el... Utótt a versaillesi szerződés órája”, majd felsorolja Olaszország sérelmeit a versaillesi békekötés kapcsán.

Késik a francia kormány-átszervezés

Párizs, szeptember 12. (M. T. I.). A francia sajtó értesülése szerint a mára tervezett kormányáttszervezés halasztást szenved. A Matin szerint Herriot visszautazott Lyonba, míg Petain marsall, akit állítólag hadügyminiszterrel szemeltek ki, szintén visszatért Burgosba. A lap szerint Daladier minden

akadály ellenére keresztül akarja vinni a kormányáttszervezést.

Párizs, szeptember 12. Bonnet francia külügyminiszter kedden délelőtt kihallgatáson fogadta Miscalis-t, a kamara külügyi bizottságának elnökét, valamint Lukaszewics párizsi lengyel nagykövetet.

Roosevelt erőfeszítései a semlegességi törvény módosítására

Washington, szeptember 12. A Stefani távirati iroda jelenti: Roosevelt elnök visszatért Washingtonba. Az elnök nyomban megérkezése után tanácskozára ült össze Hull külügyi államtitkárral, Farley postaiügyi miniszterrel, aki nemrégén tért vissza európai körútról, valamint a kormány több más tagjával, akikkel a nemzetközi helyzetről folytatott megbeszélést.

Borah szenátorok, valamint más szenátoroknak a semlegességi törvény megváltoztatásának tervével szembeni ellenállása nagyrészt keresztülhúzta Roosevelt számításait, aki remélte, hogy a parlament egyhangulag magáévá teszi politikáját. Másrészt ez az ellenállás gyors iramban terjed: több szenátor felhívást intézett a lakossághoz, kérve, hogy minden erejükkel szálljanak szembe a semlegességi törvény megváltoztatásának tervével, amely az Egyesült Államokat is berántatná a háborúba.

Rövidesen rendkívüli ülészakra hívják össze az amerikai kongresszust

Washington, szeptember 12. (Rador). Az amerikai kongresszust Roosevelt elnök rövidesen rendkívüli ülészakra hívja össze, — hangoztatják jólétesült körök. A kongresszus összehívásának időpontját még nem állapították meg, de valószínűleg tartják, hogy szeptember 18 és október 8. között ül össze. Roosevelt elnök az utolsó tíz napban megbeszéléseket folytatott a republikánus és demokratá vezetékberekkel és arra a megállapításra jutott, hogy azok kedveznek a semlegességi törvény módosításának a hadi-

Háborus kormány alakul Kanadában

Ottawa, szeptember 12. (Rador). Az Ottawa Journal tudni véli, hogy háborus kormány alakul Kanadában. Az új kabinet elnöke is Mackenzie King lesz valószínűleg.

Ottawa, szeptember 12. (Rador). A szenátus törvényt fogadott el, amely 100 millió dollár hitelt folyósít a hadügyminisztérium céljaira 1940 március 31-ig bezárólag.

Pretoria, szeptember 12. (Rador). Smuts tábornok, a dél-afrikai unió új miniszterelnöke kiáltványt intézett a lakossághoz az uniónak hadibelelése alkalmából.

Az indiai államtanács bátorító üzenete Lengyelországhoz

Simala, szeptember 12. (Rador). Lord Linlithgow, India alkirálya táviratot intézett György angol királyhoz, amelyben melegen üdvözlötte a brit India lakosságát, amelyben az uralkodó bátorító üzenetért.

Simala, szeptember 12. (Rador). Az államtanács egyhangulag elhatározta, hogy üzenetet intéz Lengyelországhoz, amelyben mélyszéles csodálatuknak adnak kifejezést a lengyelek által folytatott harc iránt és a végső győzelembe vetett hitükről biztositják Lengyelországot.

mai benyomásairól. A főhivatalos Petit Parisien szerint az olasz-francia viszony a jelen pillanatban teljesen korrekt. Poncet nagykövet Rómába visszatérése előtt kormányától új utasításokat fog kapni.

Róma, szeptember 12. (Rador). A Popolo d'Italia feltűnést keltő cikkben többek között azt írja, hogy „a történelem mutatója rendkívül fontos órák előtt halad el... Utótt a versaillesi szerződés órája”, majd felsorolja Olaszország sérelmeit a versaillesi békekötés kapcsán.

akadály ellenére keresztül akarja vinni a kormányáttszervezést.

Párizs, szeptember 12. Bonnet francia külügyminiszter kedden délelőtt kihallgatáson fogadta Miscalis-t, a kamara külügyi bizottságának elnökét, valamint Lukaszewics párizsi lengyel nagykövetet.

anyagkivitelitilalom felfüggesztése értelmében. Amerikai körök szerint a parlamentben nagy többség lesz az ilyen módosításnak.

Huszonégy állam vesz részt a panamai konferencián

Washington, szeptember 12. (Rador). Hivatalosan jelenti, hogy 21 amerikai állam hajlandó résztvenni a panamai konferencián, amely egy semleges blokk megalakítását célozza. Az Egyesült Államok küldöttségének élén Wells külügyi államtitkár fog állani.

Arfolyam-emelkedés a newyorki tőzsdén
Newyork, szeptember 12. A newyorki tőzsdén kedden újabb jelentős arfolyam-emelkedések voltak észlelhetők. Hatalmas vásárló tömeg áramlott a tőzsdére mindenfelől. Körülbelül négymillió 700 ezer részvényt cserélt gazdát.

Roosevelt elnök, hogy megfékezze a cukor mértéktelen áremelkedését, különböző megszorító intézkedéseket fogantatott a kubai, portoricói és más országbeli cukor-impórtókkal szemben.

Teherszállító hajókat épít az amerikai kormány

Washington, szeptember 12. A tengerészeti miniszter husz, egyenként 14 ezer tonna ürtartalmu szállító-hajó építését rendelte meg. Más husz ilyen hajó építése folyamatban van.

Vasutvédelmi intézkedések

Washington, szeptember 12. (Rador). A lapok jelentése szerint az amerikai kormány széleskörű intézkedéseket tett a vasuti vonalak védelmére. A haditengerészet arzenáljainak megtekintését betiltották.

A semlegeselek

Béni, szeptember 12. (Rador). Hivatalos közlemény jelenti, hogy a szövetségi kormány azon akaratának megfelelően, hogy megakadályozzák a szenzációjahász hírek közzétételét, amelyek zavart kelthetnek a lakosság körében, a hadseregparancsnokság elhatározta, hogy a lapok és távirati irodák a jövőben különleges engedély birtokában működhetnek.

Brüsszel, szeptember 12. (Rador). Lipót király egyik adjutánsa kíséretében váratlan látogatást tett a Charleroi körüli katonai intézményekben és véderőmunkálatoknál.

Köpenhága, szeptember 12. (Rador). A halászlát miniszterium megtiltotta a füstölt hal, szózott hal, halkonzerv és másfajta halkészítmények kivitelét.

Newyork, szeptember 12. (Rador). Panama köztársaság kinyilvánította semlegességét.

Legújabb harctéri hírek

Uj ellenállási tervet dolgozott ki a lengyel hadsereg

Bázel, szeptember 12. (Dunaposta). Varsói illetékes forrásból származó hír szerint a lengyel vezérkar egy világszerte elismert katonai személyiséggel egyetértésben új tervet dolgozott ki. Ez a személyiség minden valószínűleg Weygand francia tábornok, aki tegnap érkezett meg Ankarából Varsóba. Lengyel katonai körök szerint Varsó sorsa nem befolyásolja a háború kimenetelét.

Róma, szeptember 12. (Dunaposta). A római lengyel követségről származó hír szerint Varsó még ellenáll. A katonaságot a polgári lakosság is segíti a hadműveletekben. A német csapatok a város központjától mintegy tíz kilométernyire, Varsó külvárosáig jutottak el. Az elkezdett harcokban asszonyok vállalva harcolnak együtt a férfakkal és közülük számosan hősi halált haltak.

Párizs, szeptember 12. (Rador). A Base'l Nachrichten rigai értesülés alapján jelenti, hogy a lodzi zsidó negyed mintegy 200 ezer zsidó lakosa körében óriási pánik uralkodik.

Varsó, szeptember 12. (Dunaposta). Posenél a lengyel haderők Varsó fel vonulnak vissza és utközben súlyos ütközeteket vívnak a német csapatokkal.

Erős harcok angol és német csapatok között

London, szeptember 12. A tájékoztató minisztérium közli, hogy a nyugati hadszíntéren már erős harcok folynak az angol és német csapatok között.

Ujabb francia előnyomulás

Párizs, szeptember 12. (Rador). A Havas jelenti: A Petit Parisien című lap a francia front legújabb eseményeivel foglalkozva, azt írja, hogy a Siegfried-vonal mentén újabb jelentős előnyomulások történtek, főleg a Saar folyó keleti részén. Az előnyomulás mind kihangsúlyozottabbá válik.

Ugyanez a lap megjegyzi, hogy a Varsó körüli harcok során a lengyelek visszaverték a németek támadásait, akiknek nem sikerült sem a Vistulán, sem a Prut folyón átkelniük.

Select Mozgó

MAI FOX HIRADÓBAN LÁTHATÓ:
Ribbenropp visszahívása Moszkvából... Danzig és a Westerplatte... Franciaország mozgósítás... Lengyel menekültek a német határon...
HIRADÓ UTÁN:

Kentucky, a szenvedélyek városa

Főszerepekben:
Lorella Young, Richard Green

Német-szovjet katonai tárgyalások

Róma, szeptember 12. (Dunaposta). A Messagero berlini jelentés alapján új értesül, hogy a német fővárosban folyó német-szovjet katonai tárgyalások befejezés előtt állanak. Lehetséges, hogy a tárgyalások eredményét holnap, vagy holnapután nyilvánosságra hozzák. Ha nem is teljes egészében, de nagy általánosságban tájékoztatni fogják az eredményről Európát.

Szudán is hadat üzent
Róma, szeptember 12. (Dunaposta). Kartuni jelentés szerint Szudán hadiállapotban lévőnek tekintti magát Németországgal.

A pápa nem interveniál fegyverszünetért

Róma, szeptember 12. XII. Pius pápa csütörtökön kihallgatáson fogadta az új

belga követet, aki ezalkalommal átnyújtja megbízólevelét.

Maglione bíboros-államtitkár kedden kihallgatáson fogadta az angol és a lengyel követeket.

Vatikáni körökben cáfolják azt a külföldön elterjedt hírt, amely szerint a pápa fegyverszünet megkötése végett közben akar járni Angliánál.

Berlin, szeptember 12. Azzal a külföldi elterjedt hírről kapcsolatban, amely szerint Németországban katolikus templomokat zárták be, német jólétesült körök hangsúlyozzák, hogy olyan templomokról van szó, amelyek távolostek a légvédelmi fedezékektől, úgyhogy riadó esetén a hívőknek nem lett volna hová menekülniük.

„Törökország semlegessége biztosítja a rendet a Földközi tengeren és a Balkánon“

mondotta a török miniszterelnök a nemzetgyűlés előtt.
A szovjet teret akar nyerni a Földközi tengeren

ANKARA, szeptember 12. (Rador). Diplomáciai körök véleménye szerint a török külügyminiszter közel moszkvai látogatása szovjet kezdeményezésre történik. Moszkva ugyanis azt akarja, hogy a török-orosz egyezmény révén megfélelített teret biztosítsanak Oroszországnak a Fekete tengeren.

Iztaambul, szeptember 12. (Rador). A Komhuret című lap a török miniszterelnöknek a nemzetgyűlés rendkívüli ülésén elhangzott beszédét kommentálva, leszögezi, hogy Törökország magatartásának köszönhető, hogy a Földközi tengeren semmi nem zavarta meg a rendet. A cikkíró kiemeli, hogy a miniszterelnök méltatlan Olaszország magatartását, amely hathatósan járult hozzá ahhoz, hogy továbbra is rend uralkodjék a Földközi tengeren és a Balkánon. Az olasz benemavakozás — írja a lap — az európai konfliktus lokalizálását célozza.

Ankara, szeptember 12. (Rador). A török távirati iroda jelenti, hogy a miniszterelnök nagy beszédet tartott a nemzetgyűlés rendkívüli ülésének megnyitó ülésén. A miniszterelnök kijelentette többek között, hogy Törökország magatartása változatlan. Németország és Törökország között — mondotta a miniszterelnök — nincsenek politikai ellentétek. Lengyelországgal fennálló kapcsolataink a két ország közötti hagyományos barátságon alapulnak. Angliával és Francia-

országgal szembeni magatartásunkat már lezárítottuk. Ez a magatartás az érdekközösség és a közös koncepciókon alapszik.

— Azok a tárgyalások, amelyeket szerződéseink véglegesítése érdekében megkötöttünk, a legbarátságosabb légkörben folynak. Megállapítva azt, hogy Törökország kivülmaradt a jelenlegi konfliktuson, azt a kívánságot kell hangoztatnunk, hogy Törökországot a közeljövőben sem ériék el a háború hullámai. Azok az intézkedések, amelyeket eddig fogantatosítottunk, kizárólag elővigyázatossági jellegűek. A szovjetekkel való viszonyunk továbbra is rendkívül barátságos. A török nemzet a jövőben is a nyugalom, az ésszerűség és az éberség állapotában kíván maradni. Végül a miniszter kifejtette, hogy Törökország teljes mértékben biztosította ellátását.

Megkezdődött Palesztinában a zsidó véderő toborzása

Jeruzsálem, szeptember 12. A zsidó véderő toborzása megkezdődött. Az első negyvennyolc órában 45.000 jelentkező vétette fel magát a zsidó véderőbe.

SUN DE IMPRIMAT

RAMAS

Táza 600
plátinán
No. 3052310. Telefon
Havonta 1
Évre 600,
Földre: H
Kélszre 12,
Hírdetéseik
UJ KELE
bánáti zsi
ja. Cikk
forrás megLembe
gyorsíA
fra
ira
ésAnglia
kezesi
LengyeLON
sót irán
zett sok
állomás
gár lak
hadiszónát

Négysz

Párizs, sz
vas távirati
a varsói arc
az elmúlt éj
őrsége nagy
páncélos osz
német harcú
közvet során
Berlin, sze
DNB távirat
bavetőraj elp
ratául szolgál
geri flotta e
leti részén fNém
Berlin, sze
DNB távirat
északra a né
különös ellen
folytatják el
dítmények ir
tűz alá vettékAz ang
tomány
tok sorLondon, sze
gol sajtó ags
tartományban
sorsát. A „D
három hónap
szágbán eső.
megakadályoz
csapatok elő
nagykövet vé
szágbán megk
és ez a lengy
segíteni.Több le
gőbe r
Berlin, sze
DNB távirati
lők Kutno, K
és Gostynian
dást intéztek a
menetelő had
lőképpen bom
Varsó közelébe